

IRANA ESPERANTISTO

IREA
Irana Esperanto-Aso

پیام سبزاندیشان

Kultura sezon-revuo en la persa kaj Esperanto
N-ro: 25, Dua Serio, Printempo 2018

فصلنامه‌ی فرهنگی دوزبانه‌ی فارسی و اسپرانتو
شماره ۲۵، دوره دوم، بهار ۱۳۹۷

La 5-a IREK: Lumigi Novajn Vojojn - La Progresigo de la Movado

Je la nomo de Dio

IRANA ESPERANTISTO

Pajam-e Sabzandiŝan
(Mesaĝo de Verdpensuloj)
ISSN 1728-6174

IRANA ESPERANTISTO
Kultura kaj sendependa sezon-revuo internacia
Dua serio, N-ro 25, Printempo 2018

Bonvenas eseoj, artikoloj, raportoj kaj kontribuaĵoj kondiĉe ke ili ne estu publikigitaj antaŭe. Bonvenas kultur-temaj kontribuaĵoj ĉu en Esperanto ĉu en la persa.

***

به نام خداوند جان و خرد

پیام سبزاندیشان

فصل‌نامه‌ی پژوهشی - فرهنگی دوزبانه‌ی فارسی و اسپرانتو

دوره دوم، شماره بیست و پنجم، بهار ۱۳۹۷
شماره استاندارد بین‌المللی (ISSN):
۱۷۲۸-۶۱۷۴
تاریخ انتشار نخستین شماره: پاییز ۱۳۸۱

گرافیک وحروفچینی: سبزاندیشان

نشانی‌ها:
پایگاه اینترنتی: www.espero.ir
پست الکترونیک: info@espero.ir

همکاران تحریریه این شماره:

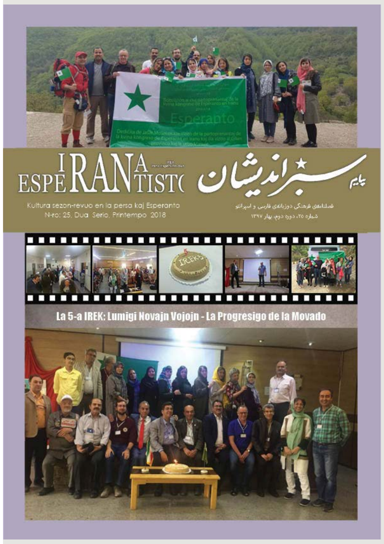
- حمزه شفیعی
- نازی صولت
- سیمین عمرانی
- امیر فکری
- منیره فهمی
- علی مرادی
- سروش محمدزاده
- شلر کریمی

Mallongigoj uzitaj en ĉi tiu numero

ILEK: Irana Literatura Esperanto Konkurso
IREA: Irana Esperanto-Asocio
IREJO: Irana Esperantista Junulara Organizo
IREK: Irana Esperanto-Kongreso
IRLEI: Irana Ligo de Esperantistaj Instruistoj
UK: Universala Kongreso

Kontribuantoj ĉi-numere

- Simin Emrani
- Monire Fahmi
- Amir Fekri
- Hamzeh Shafiee
- Nazi Solat
- Ali Moradi
- Surush Mohammadzadeh
- Shler Karimi

Kovrila Paĝo:
La 5-a Irana Esperanto Kongreso

Lasta Paĝo:
La plej Aktualaj Numeroj de Esperanto Revuoj

طرح روی جلد:
پنجمین کنگره اسپرانتوی ایران

طرح پشت جلد:
روی جلد آخرین شماره چند نشریه معتبر اسپرانتو

تصویر روی جلد آخرین شماره چند نشریه معتبر اسپرانتو

En ĉi tiu numero:

در این شماره:

Antaŭ ol ĉio…

Jen la printempa numero de "Iranaj Esperantistoj". Tiun ĉi numeron vi legas kelkaj semajnoj post la sukcesa okazigo de la Kvina Irana Esperanto-Kongreso. Feliĉe, la kongreso jam fariĝis regula ĉiu-jara programo en nia landa e-movado. Ĉi jara kongreso havis eksterlandajn gastojn kiuj multe kontribuis kaj helpis ke la kongreso esti konsiderata kiel sukcesa kaj fruktodona kongreso. Necesas kore saluti kaj danki ĉiujn partoprenantojn de la kongreso kaj ĝiajn organizantojn. Sendube la venontaj kongresoj estos pli maturaj kaj sukcesaj.

Ĵus post la kongreso, ni informis pri la ĉagraniga forpaso de nia samideano, Guy Perrin. Li partoprenis la unuajn du kongresojn de nia lando, kaj subtenis nian agadon pere de aktiva partopreno en niaj IREK-oj. Irana esperantistaro esprimas sian koran kondolecon al lia familio. Lia animo restu en paco.

Kaj laste estas la ĝojiga novaĵo pri la traduko de libro "Esperanto per Rekta Metodo". La libroj jam tradukis nia kara samideano S-ino Ŝler Karimi kaj estas preta por presiĝi. Ni esperas ke ĝi baldaŭ estu publikigota.

Via, Hamzeh Shafiee

قبل از هر چیز...

پنجمین کنگره اسپرانتوی ایران با موفقیت برگزار شد. پیام‌های رناتو کورستی و لی جونگ‌کی خطاب به شرکت‌کنندگان در این کنگره از اهمیت بسیار زیادی برخوردار هستند. در هر دو این پیام‌ها بر توانایی و جایگاه ویژه اسپرانتودانان ایرانی در منطقه تاکید شده است. این نکته‌ای است که جا دارد همگی ما نیز بر آن به طور ویژه توجه کنیم و فعالیت‌های خود را متناسب با این جایگاه ارتقاء بخشیم. افزایش دوره‌های آموزشی و تحرک بخشیدن به بدنه کنونی جامعه اسپرانتودانان ایرانی مهم‌ترین بخش از برنامه‌ای است که بایستی برای پیشبرد روزافزون اسپرانتو در کشورمان طرح‌ریزی نماییم. خوشبختانه با فعالیت‌هایی که اخیرا در دانشگاه‌های تهران و مشهد صورت گرفته و دوره‌های آموزشی در این دانشگاه‌ها برپا گردیده است، می‌توان به آینده روشن‌تر و فعال‌تر برای جنبش اسپرانتوی ایران امیدوار بود.

همزمان با پایان کنگره پنجم، خبر ناگوار درگذشت گی پرین، اسپرانتودان فرانسوی، موجب اندوه اسپرانتودانان کشورمان بویژه کسانی شد که در طی کنگره اول و دوم با این شخص به گفت‌وگو پرداخته و با وی آشنایی حاصل نموده بودند. درگذشت این شخصیت صمیمی و دوست‌داشتنی را به جامعه اسپرانتودانان ایران و جهان تسلیت می‌گوییم.

و نکته آخر نیز خبر مسرت‌بخش ترجمه کتاب "آموزش اسپرانتو به روش مستقیم" توسط سرکار خانم شلر کریمی است که گویا به سرانجام رسیده و آماده چاپ شده است. امیدواریم که این اثر هر چه زودتر چاپ و منتشر شود تا به تعداد منابع انگشت‌شمار آموزش اسپرانتو در کشورمان یک رقم افزوده گردد.

با سپاس از همراهی شما ، حمزه شفیعی

به مناسبت کنگره پنجم

پیرایه یأس از دل و جان کاسته شد
آوای امید و شوق برخاسته شد

حالا که رسیده پنجمین کنگره‌ات
"گل بود و به سبزه نیز آراسته شد!"

حسین علیزاده

La 5-a IREK:
Lumigi Novajn Vojojn
La Progresigo de la Movado

La Kvina Irana Esperanta Kongreso (IREK-5) okazis la 12-a ĝis la 14-a de Aprilo 2018 (= la 23a ĝis la 25-a de Farvardino 1397) en Tehrano, ĉefurbo de Irano. Partoprenis kaj renkontiĝis 42 gesamideanoj el diversaj urboj de Irano kaj de eksterlando. Programoj kaj prelegoj temis pri E-movado kaj la sciensaj aferoj. Inter la programeroj estis duon-taga kaj tut-taga ekskursoj.

Organizanto: Irana Esperanto-Asocio (IREA)

La 5a Irana Esperanto-Kongreso

Temo: *Lumigi Novajn Vojojn*

Mesaĝoj okaze de IREK-5

Salut-mesaĝo al la irana Esperanto-kongreso

Karaj iranaj esperantistoj, karaj gastoj,

mi konsideras privilegio la eblecon sendi salut-mesaĝon okaze de la inaŭguro de via kongreso.

En ĉi tiu momento en la historio kiel, cetere, en la tempo de Zamenhof, abomenindaj krimuloj laboras por estigi malpacon kaj militojn en la mondo. Ili estas tre pli potencaj ol esperantistoj, kies voĉo estas tre, vere tre malforta, sed estas nia devo ĉiam pli laŭte aserti, ke Esperanto estas ilo de paco, ke esperantistoj laboras por paca interkonatiĝo kaj kunlaboro inter ĉiuj popoloj, ke ne ekzistas popoloj, kiuj gvidas kaj rajtas je ĉio, kaj popoloj, kiuj sekvas kaj ne rajtas decidi pri sia propra estontaĵo.

En ĉi tiu kadro mi pensas, ke vi tre saĝe elektis la temon de via kongreso "Lumigi novajn vojojn". La mondo bezonas lumon kaj la mondo bezonas novajn vojojn. Bedaŭrinde ni vivas en situacio, kiu en monda skalo pli kaj pli similas al tiu, kiun Gegorges Orwell priskirbis en sia romano "1984", en kiu ne estas lumo sed intenca mallumo, en kiu la amaskomunikiloj ade ripetadas la veron de la potenculoj kaj inter tiuj veroj ne estas loko por iniciatoj kiel paco aŭ Esperanto.

Kaj tamen esperantistoj tra la tuta mondo per sia ekzisto kaj agado pruvas, ke agadoj por idealoj estas ekzistantaj kaj eventuale pli indaj ol aliaj agadoj kunligitaj kun akirado de potenco kaj de riĉaĵoj.

Estas fakto, ke la idealo de Esperanto trovis fekundan grundon en Irano jam de la komenco de la pasinta jarcento. Neniu rajtas forgesi ke Irano estis unu el la landoj, kiu proponis la diskutadon pri Esperanto en la Ligo de Nacioj en la komenco de la 1920-a jaroj. Kaj neniu rajtas forgesi ke la flamo de Esperanto neniam estingiĝis en Irano dum la tuta pasinta jarcento malgraŭ la malfacilaĵoj de tiu periodo. Kion tio povas signifi? Laŭ mi tio signifas, ke la irana kulturo estas grava fonto de hom-amaj valoroj, kiuj favoras la evoluon de movadoj kiel nia. Mi certe ne kapablas paroli al vi pri

la brilo de la irana kulturo, kiun vi tre bone konas. sed mi povas nur deziri, ke vi laboros por la celo konigi tiun kulturon en Esperanto multe pli ol ĝi estas nun konata. Dekoj da ĉefverkoj en la irana lingvo atendas traduko al Esperanto.

Per tio ni venas al pli interna temo. La irana Esperanto-movado estas unu el la fortaj movadoj en la Meza Oriento kaj en Centra Azio. Mi pensas, ke vi devus esti centro por disvastigo de Esperanto ankaŭ al viaj najbaraj landoj. Mi konas la problemojn kaj la barojn, kiuj prezentiĝas kontraŭ tio, sed mi kredas, ke vi kapablos venki ilin. Se vi sukcesos fari tion, vi helpos la internacian movadon kaj samtempe vi helpos internaciigi ankaŭ vian movadon mem.

Mi rimarkas, ke mi tro longe parolas kaj saltas de unu temo al la alia, sed tio ŝuldiĝas al la fakto, ke mi amas vian movadon kaj vidas en ĝi la eblon parte forigi la eŭropecon de Esperanto, kiu jam ne plu estas akceptebla por internacia lingvo de la tuta mondo.

Multan sukceson al via kongreso!

Renato Corsetti

Eksa prezidanto de Universala Esperato-Asocio

De Irano al la mondo!

Estimataj kongresanoj,

Okaze de la 5-a Irana Kongreso de Esperanto, mi sendas varman aplaŭdon pro ĝia senpaŭza okazigo post la unua kongreso, en kiu mi mem honore partoprenis.

En la 1-a kongreso mi okule rimarkis, ke irana movado estas tre potenciala kaj abundas je kompetentaj esperantistoj. Ĝuste nun estas tempo ke iranaj esperantistoj brile kontribuos por Esperanto-movado internacie. Ankoraŭ Esperantujo postulas multe da kompetantaj esperantistoj, kiuj gvidos, kursos, organizos kaj diskonigos nian lingvon kaj movadon al la mondo.

Mi esperas ke tra la 5-a kongreso de iranaj esperantistoj pli da samideanoj gajnos novajn motivojn por engaĝiĝi ne nur en la landa movado sed ankaŭ en la monda.

Esperante enhavriĉan kongreson, mi kore gratulas.

15-an de marto, 2018

LEE Jungkee (estrarano de UEA pri Azia Movado)

Program-listo de IREK5

Tehrano (12-14 Aprilo/2018)

12/ 4/ 2018

10:00	**Registrado kaj disdono de kartoj + ….(Regalaĵoj)+ muziko**
11:00	**Himno de Irano**
11:10	**Himno de Espero**
11:15- 11: 30	**Salutoj de urbaj agentoj**
11:30- 11: 45	**Mesaĝoj de … (Renato, Lee,..)**
11: 45– 11:55	**IREA raportas**
12:00– 12:10	**Ali Moradi (IREJO raportas)**
12:10– 12:45	**S-ro Sayadpur (Adrenalino dum miaj vojaĝoj)**
12:45 – 13:00	**S-ino Ŝler Karimi (Poemoj de Ŝirku Bikas)**
13:10	**Ek al Si-e tir- strato (ekskurso)**

13/4/ 2018

10:00- 10:20	**S-ro Benjamin (la vojaĝo kaj mia aktiveco en Irano)**
10:20 – 10:40	**S-ro Fekri (INTERES-ET-AĴOJ)**
10:40 - 11:00	**S-ro Sedaghat (Translokigi akvon de Khazar- lago ĝis centra dezerto de Irano, Semnano)**
11:00 – 11: 15	**Kafo kaj regalaĵoj(muziko)**
11:15 – 11: 45	**S-ro Sayadpur (Internacia Gastronomio)**
11:45 - 12:15	**S-ino Annie ("Afriko, Mezoriento kaj mi")**
12:15 - 12: 45	**S-ro Kosari (Samepokaj esperantistoj Iranaj, iliaj verkoj)**
12: 45 - 13:15	**gesinjoroj Karimi kaj Fekri (Rakontado)**
13:15 - 15:00	**Tagmanĝo**
15:00 – 15:30	**S-ino Solat(Paroliga sesio)**
15:30 – 16:00	**S-ino Emrani (reptiulimi)**
16:00 – 16:15	**S-ro Sayadpur(Aŭkcio)**
16:15 – 16: 30	**S-ro Mamduhi (Kio okazis/os en kvartalo 22 de Tehrano)**
16:30– 16:45	**S-ino Solat (prezenti esperanto.net kaj ĝiaj eblecoj)**
16:45 – 17:00	**Disdoni donacojn kaj malfermo de IREK5**

14/4/2018

6:00	**Ek al Masule**

Sazman-Barname Shomali Kvartal-Domo,
Tehrano, Irano
La 13an de Aprilo 2018
(La 24an de Farvardino 1397)

Reptiliumi

Prezento de Simin Emrani en la 5a Irana Esperanto-Kongreso (IREK-5)

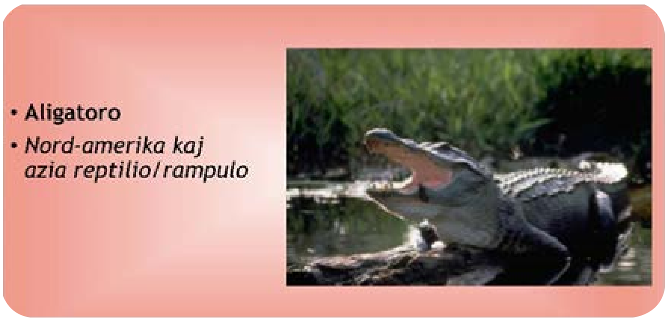

Reptiliumi estas Esperanta idiotismo kun la signifo "krokodili, aligatori aŭ kajmani". Ĝi tamen estas ege malofte uzata, ĉar kutime oni simple uzas krokodili anstataŭe.

1 Aligatori

Aligatori estas Esperanta idiotismo kun la signifo "en Esperanta medio paroli alian lingvon ol Esperanton, kiu estas gepatra lingvo de nur parto de la ĉeestantaro". Tamen, la preciza difino de aligatori povas iomete varii.
En la plej multaj situacioj, aligatorado estas same malakceptata inter esperantistoj kiel krokodilado.

Tamen, dum kelkaj internaciaj Esperanto-renkontiĝoj, oni organizas apartan programeron nomitan aligatorejo, dum kiu oni nur rajtas aligatori kaj kajmani, por ke oni praktiku sian scipovon de fremdlingvoj. Aŭ ekster tiaj aligatorejoj, aligatorado por plibonigi sian scipovon de fremdlingvo estas pli akceptata trajto ol krokodilado.
Homon, kiu aligatoras, oni kelkfoje nomas aligatoro.

2 Gaviali

Gaviali estas Esperanta idiotismo kun la signifo "paroli Esperanton, kiam alia lingvo pli taŭgus" aŭ kun la signifo "uzi Esperanton por ke ĉeestantaj ne-Esperantistoj ne komprenu nin".
Inter esperantistoj, gaviali (en la unua signifo) estas

kutime pli akceptata ol krokodili, ĉar per ĝi oni praktikas sian scipovon de Esperanto, por ke oni poste povu uzi ĝin, kiam oni vere bezonas ĝin, parolante kun eksterlandanoj.

Gaviali en la dua signifo ofte okazas, kiam malmultaj Esperantistoj renkontiĝas ekster Esperanto-aranĝo, kaj estas kune kun ne-Esperantistoj. Se ili volas komuniki ion sen esti komprenataj de la ne-Esperantistoj, ili povas uzi Esperanton.
Tion oni nomas "gaviali" (en la dua signifo de la vorto). Tiun agon ne-Esperantistoj povas konsideri ĝena.
Homon, kiu gavialas, oni kelkfoje nomas gavialo.

3 Kajmani

Kajmani estas esperanta idiotismo kun la signifo "en Esperanta medio paroli lingvon alian ol Esperanton, kiu estas gepatra lingvo de neniu ĉeestanto". Tamen, la preciza difino de kajmani povas iomete varii.

En la plej multaj situacioj, kajmanado estas same malakceptata inter esperantistoj kiel krokodilado. Tamen, dum kelkaj internaciaj Esperanto-renkontiĝoj, oni organizas apartan programeron nomitan aligatorejo, dum kiu oni nur rajtas aligatori kaj kajmani, por ke oni praktiku sian scipovon de fremdlingvoj.
Homon, kiu kajmanas, oni kelkfoje nomas kajmano.

4 Krokodili

Krokodili estas Esperanta idiotismo kun la signifo "en Esperanta medio paroli lingvon, kiu estas la denaska lingvo de iuj ĉeestantoj". Kelkfoje la vorto krokodili estas uzata kun la signifo "en Esperanta medio paroli ajnan etnan lingvon".

Krokodilado estas ĝenerale malakceptata inter esperantistoj. Oni volas eviti ĝin por pli bone praktiki Esperanton, por ke oni povu bone uzi ĝin, kiam oni vere bezonas ĝin, parolante kun eksterlandanoj. Homoj, kiuj nur malofte povas vojaĝi eksterlanden, alikaze preskaŭ neniam havus la eblecon praktiki sian Esperanton. Dum internaciaj Esperanto-renkontiĝoj, krokodilado povas kaŭzi nekomprenon, kaj tial estas eĉ malpli akceptata ol en kunvenoj de samlandanoj. Aldone, krokodilado povas kaŭzi malbonan impreson al vizitantaj ĵurnalistoj aŭ aliaj eksteruloj ĉe la aranĝoj, ĉar ili povus pensi, ke per Esperanto oni ne povas bone esprimi sin. Ĉiuj ĉi kialoj kune igas la krokodiladon malakceptata inter esperantistoj, tiel ke ili ofte instigas homojn paroli Esperanton, eĉ se tio ne absolute necesas por rektaj komunikaj kialoj. Tamen, foja krokodilado kun komencantoj por klarigi gramatikajn detalojn estas pli akceptata. Sed multaj preferas alparoli komencantojn per simpla, malrapida Esperanto, por ke ili baldaŭ plibonigu sian lingvoscion. Paroli en fremdlingvo por plibonigi sian scion de alia fremdlingvo en Esperanto-aranĝo estas iom pli akceptata trajto.

5 Lacerti

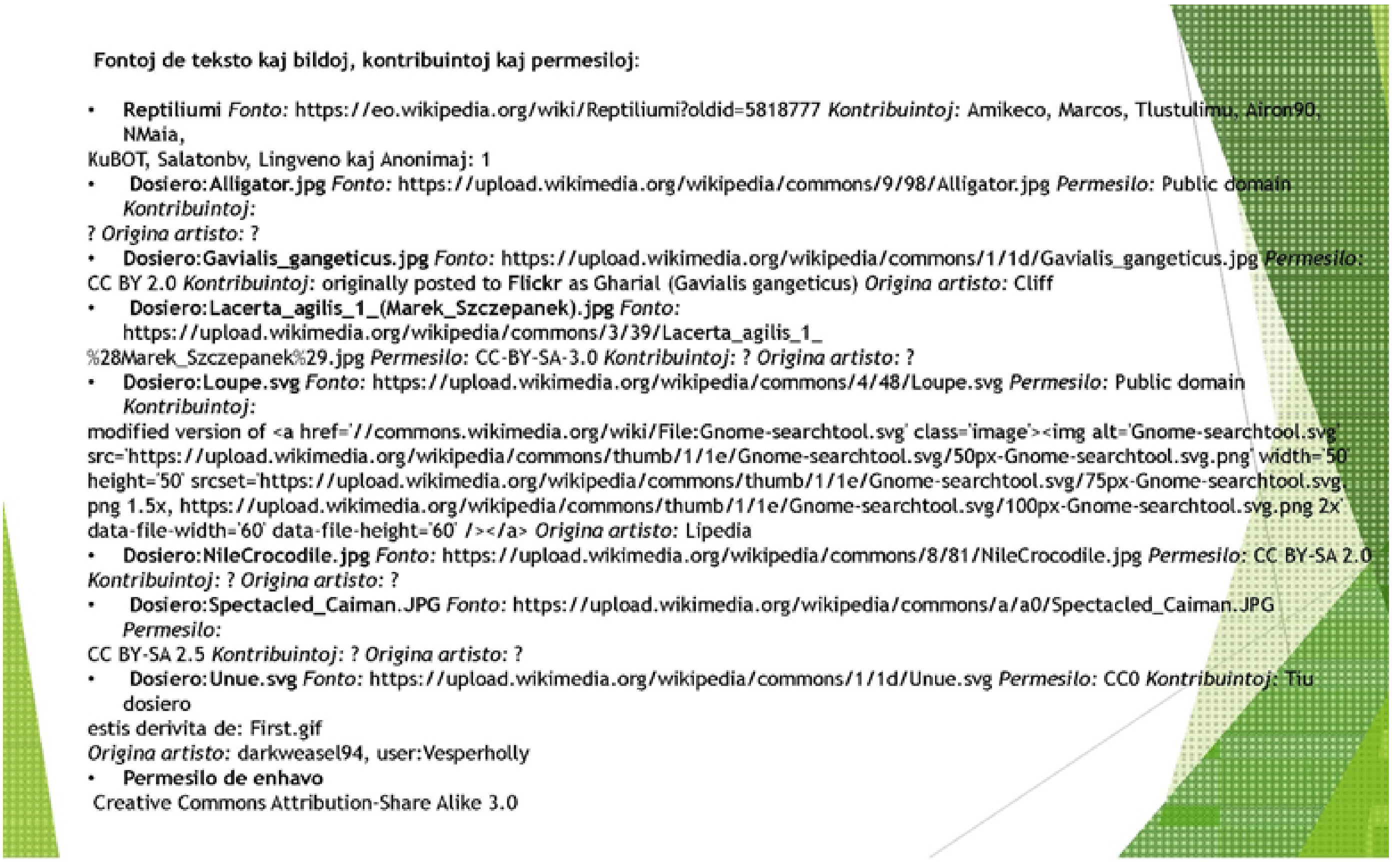
Lacerti estas Esperanta idiotismo kun la signifo "en Esperanta medio paroli alian planlingvon ol Esperanton".
Tamen, la preciza difino de lacerti povas iomete varii. Pli malofta signifo estas "en Esperanta medio, inter parolantoj kun similaj denaskaj lingvoj, uzi sian gepatran lingvon".
Ekzemple kiam hispana esperantisto parolas la hispanan al brazila esperantisto, kaj nur estas komprenata pro la simileco inter la hispana kaj la portugala.

Lacerti (en la pli kutima, unua, signifo) estas multe malpli kutima fenomeno ol la aliaj reptiliumadoj. Pro tio ne ekzistas tiom fortaj sintenoj kontraŭ ĝi kiel kontraŭ la aliaj reptiliumadoj. Multaj esperantistoj tamen ĝenerale malaprobas aliajn projektojn por internacia helplingvo, kaj tial ankaŭ koleriĝus aŭdi ilin en Esperanta aranĝo. Tamen la planlingvo Tokipono, kiu ne celas esti internacia helplingvo, estas instruata en apartaj kursoj dum la tri lastaj IS-oj (inter jaroj 2003 kaj 2006) kaj multaj homoj interesiĝis pri ĝi. La fakto, ke ĝi ne estas konkurenco al Esperanto, faciligas ĝian vojon al “akceptata lacertado”.
Homon, kiu lacertas, oni kelkfoje nomas lacerto.

La fenomeno de fanatikaj kontraŭ-krokdilistoj

Ekzistas en la Esperanto-movado ankaŭ la fenomeno de fanatikaj kontraŭ-krokodilistoj. Temas pri personoj, kiuj fervore kaj fanatike atakas ĉiun - kaj precipe eĉ komencantojn -, kiuj dum Esperanto-renkontiĝo elbuŝigas ne-esperant-lingvan vorton per la akretona frazeto: "Ne krokodilu!". Tiu ĉi fenomeno ne malofte komplete senkuraĝigas komencantojn, kiuj poste neniam plu reaperas en Esperanto-renkontiĝo. La bona intenco, ke oni instigu la homojn praktiki sian Esperanton kaj pli-bonigi siajn lingvo-konojn, per tia konduto tiam turniĝas al forbarilo por novaj lernantoj kun la tute kontraŭa efiko.

Fontoj de teksto kaj bildoj, kontribuintoj kaj permesiloj:

- **Reptiliumi** *Fonto:* https://eo.wikipedia.org/wiki/Reptiliumi?oldid=5818777 *Kontribuintoj:* Amikeco, Marcos, Tlustulimu, Airon90, NMaia,
KuBOT, Salatonbv, Lingveno kaj Anonimaj: 1
- **Dosiero:Alligator.jpg** *Fonto:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/98/Alligator.jpg *Permesilo:* Public domain *Kontribuintoj:*
? *Origina artisto:* ?
- **Dosiero:Gavialis_gangeticus.jpg** *Fonto:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1d/Gavialis_gangeticus.jpg *Permesilo:*
CC BY 2.0 *Kontribuintoj:* originally posted to Flickr as Gharial (Gavialis gangeticus) *Origina artisto:* Cliff
- **Dosiero:Lacerta_agilis_1_(Marek_Szczepanek).jpg** *Fonto:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/39/Lacerta_agilis_1_
%28Marek_Szczepanek%29.jpg *Permesilo:* CC-BY-SA-3.0 *Kontribuintoj:* ? *Origina artisto:* ?
- **Dosiero:Loupe.svg** *Fonto:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/48/Loupe.svg *Permesilo:* Public domain *Kontribuintoj:*
modified version of *Origina artisto:* Lipedia
- **Dosiero:NileCrocodile.jpg** *Fonto:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/81/NileCrocodile.jpg *Permesilo:* CC BY-SA 2.0
Kontribuintoj: ? *Origina artisto:* ?
- **Dosiero:Spectacled_Caiman.JPG** *Fonto:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/a/a0/Spectacled_Caiman.JPG *Permesilo:*
CC BY-SA 2.5 *Kontribuintoj:* ? *Origina artisto:* ?
- **Dosiero:Unue.svg** *Fonto:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1d/Unue.svg *Permesilo:* CC0 *Kontribuintoj:* Tiu dosiero
estis derivita de: First.gif
Origina artisto: darkweasel94, user:Vesperholly
- **Permesilo de enhavo**
Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0

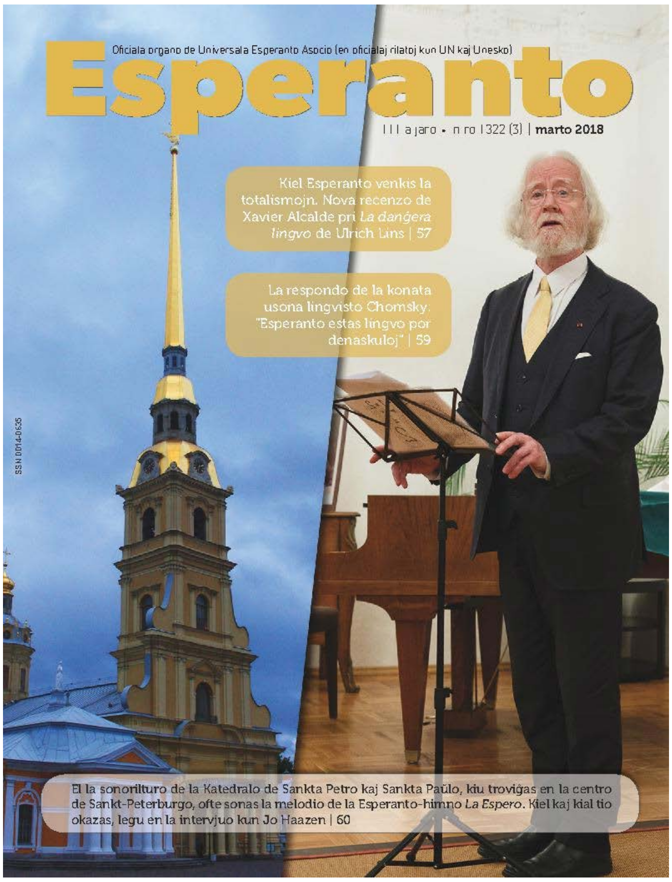
Rimarko: Esperanta Vikipedio

نوآم چامسکی:
"اسپرانتو زبان گویشوران مادرزاد است"

متاسفانه زبان‌شناسان اغلب درباره اسپرانتو منفی صحبت می‌کنند. برای درک بهتر پیش زمینه این مسئله من به‌دقت به ادعاهای زبان‌شناسان مختلف، آن‌هایی که در مصاحبه‌ها و اشاره‌های جانبی چندخطی مقاله‌های اسپرانتو آمده است، نگاهی انداختم. تقریبا در همه موارد به این نتیجه رسیدم که، مشکل کم‌تر پیشداوری آن‌ها، بلکه اغلب کمبود آگاهی درباره حقیقت فعلی اسپرانتو می‌باشد.

اشتباهات زبان‌شناسان درباره سرزمین اسپرانتو

یکی ادعا کرد که، اسپرانتو "نه نویسنده دارد نه اثر". زبان‌شناس دیگری به‌صورت مشابه گفت که، اسپرانتو "اصلا" ادبیات ندارد. زبان‌شناس دیگری بر این عقیده بود که، اسپرانتو برای کسانی که خارج اروپا هستند به اندازه فرانسوی‌ها، اسپانیایی‌ها یا ایتالیایی‌ها به‌سختی قابل دسترس است. به گفته یک واژه‌شناس اسپرانتو گویشوران بومی ندارد. زبان‌شناس دانشگاه باور بسیار رایجی را گفت که کسی نمی‌تواند اسپرانتو صحبت کند (درست پس از این‌که مکالمه تلفنی را به اسپرانتو شنید...). از بسیاری از متون و مصاحبه‌های دیگر می‌شود به‌خوبی فهمید که نویسنده‌ها تصور می‌کنند که، این‌قدر از اسپرانتو کم استفاده می‌شود که، توانایی تولید بیان خوب و منسجم در زبان ما کافی نیست. اولش کمی آزرده خاطر شدم، اما گاهی اوقات طرف جالب قضیه را بیشتر می‌بینم – بسیار تاثیرگذار است، که این چنین افراد باهوشی درباره حقایقی چنین واضح، که به‌آسانی قابل یافت هستند، اشتباه

می‌کنند. من هم دیگر آن‌ها را به‌دلیل عدم تحقیق سرزنش نمی‌کنم – من فهمیدم که، آنها این را از زبان‌شناسان مسن‌تر "آموخته‌اند" و این‌که آن‌ها نیازی به جست‌وجوی پیش‌زمینه نمی‌بینند، همان‌طور که همه ما نیازی به اثبات این نداریم که بگوییم در اواسط تابستان هوا گرم‌تر از زمستان است. شاید انسان‌ها حق پایه اشتباه‌کردن – اما به‌علاوه در صورت توان تصحیح آن را دارند. (من توجه شما را به این جلب می‌کنم که، آن زبان‌شناسان، که تصمیم گرفتند کمی زمان را به جست‌وجو درباره ادبیات کنند، اغلب بدون شک اسپرانتو را کاملا حقیقی معرفی می‌کنند.)

آیا اکثریت درباره حقایق گمراه‌اند؟

می‌توانستم نام این افراد را ذکر کنم، اما کمکی نخواهد کرد و همچنین خوب نیست تنها این آدم‌ها را برجسته کنیم. موضوع درباره تصورات غلط نه فقط یک نفر، بلکه به نظر درباره اشتباه رایج بین اکثر زبان‌شناسان می‌باشد. من درباره تحقیق این موضوع بین زبان‌شناسان نمی‌دانم (پس دقیقا درباره دانش سرزمین اسپرانتو و نه درباره قضاوت درباره آن). اما این برداشت را دارم که، سوال‌هایی که خبرنگاران از زبان‌شناسان می‌پرسند و مقاله‌هایی که در آن‌ها زبان‌شناسان چندخطی درباره اسپرانتو نوشته‌اند، به‌صورت خلاصه نزدیک به تجربه آماری است؛ به نظر می‌رسد موضوع درباره انتخاب نسبتا تصادفی سوال‌شوندگان و نویسندگان باشد. من با دقت ادعاهای لفظی و مکتوب هشت زبان‌شناس،

Noam Chomsky:
„Esperanto estas lingvo por denaskuloj“

Lu Wunsch-Rolshoven

Bedaŭrinde lingvistoj ofte esprimas sin negative pri Esperanto. Por bone kompreni la fonon mi detale rigardis interalie dekon da asertoj de diversaj lingvistoj, kiuj aperis en intervjuoj kaj en kelkliniaj flankaj mencioj de Esperanto en artikoloj. En pli-malpli ĉiu okazo mi konstatis, ke la problemo estas multe malpli ilia prijuĝo, sed tre ofte simple ilia misinformiteco pri la nuna realeco de Esperantujo.

Eraroj de lingvistoj pri Esperantujo

Iu asertis, ke Esperanto havas „nek aŭtorojn nek verkojn". Alia lingvisto diris simile, ke literaturo ĉe Esperanto „komplete" mankas. Plia lingvisto kredis, ke Esperanto estas por ekstereŭropanoj same malfacile alirebla kiel la franca, hispana aŭ itala. Laŭ iu filologo Esperanto ne havas denaskulojn. Universitata lingvisto esprimis la evidente tre profundan kredon, ke Esperanton oni ne povas paroli (tuj post kiam li aŭdis telefonan interparoladon en Esperanto...). El pluraj aliaj tekstoj kaj intervjuoj oni bone komprenas la supozon de la aŭtoroj, ke oni uzas Esperanton tiom malmulte, ke tio ne sufiĉas por krei bonan kaj koheran esprimeblon en nia lingvo.

Komence mi iom ĉagreniĝis, sed intertempe mi pli kaj pli vidas la amuzan flankon de la afero – ja estas imprese, ke tiel kleraj homoj tiom evidente eraras pri faktoj, kiuj estas tre facile eltroveblaj. Mi ankaŭ ne plu akuzas ilin pro manko de zorga esploro – mi komprenis, ke ili „lernis" tion de pli aĝaj lingvistoj kaj ke ili ne vidas neceson serĉi fontojn, same kiel neniu el ni vidus neceson trovi fonton por la aserto, ke somere mezume pli varmas ol vintre. Eble homoj havas la bazan homan rajton fari eraron – sed aldone la devon korekti ĝin laŭeble. (Mi atentigas, ke tiuj lingvistoj, kiuj dediĉis iomete da tempo al la literatura serĉado, kompreneble kutime prezentas Esperanton tute realece.)

Ĉu plimulto estas misinformita pri la faktoj?

Eblus citi la nomojn de la koncernuloj, sed tio ne helpos kaj ankaŭ ne estos tre juste elstarigi ĝuste tiujn homojn. Temas pri eraraj supozoj ne de unuopuloj, sed ŝajne pri ĝenerala erara kredo inter granda plimulto de la lingvistoj. Mi ne scias pri ĉi-tema enketo inter lingvistoj (do ĝuste pri la detala *scio* pri Esperantujo kaj ne pri la juĝo). Tamen mi havas la impreson, ke la demandoj, kiujn ĵurnalistoj metis al lingvistoj, kaj la artikoloj, en kiuj lingvistoj skribis kelkajn liniojn pri Esperanto, sume estas tre proksimaj al statistika eksperimento; temas ŝajne pri relative hazarda elekto de demanditoj kaj verkantoj. Mi zorge kolektis la buŝajn kaj skribajn asertojn de ok lingvistoj, el kiuj kvar montris gravajn erarojn pri Esperanto kaj ĝia uzado en intervjuo kaj la aliaj kvar montris tiajn erarojn en artikolo. Ni povas el tio kalkuli la supozeblan procentaĵon de eraruloj inter ĉiuj lingvistoj: Kun 95-procenta probablo inter 75% kaj 100% de la lingvistoj kredas je gravaj eraroj pri Esperanto kaj Esperantujo kiel la supre menciitaj. Kompreneble estus tre bele konfirmi tion per detalaj telefonaj enketoj pri la fakta scio pri Esperantujo, ekzemple ĉe universitataj asistantoj, en diversaj landoj. (Ĉu iu el la legantoj entuziasmiĝas?)

Pri kiu „Esperanto" Chomsky parolis?

Mia kolektado kaj esplorado gvidis min ankaŭ al asertoj de Noam Chomsky, eble la plej konata lingvisto de la 20-a jarcento kaj intertempe ankaŭ fama pro sia politika engaĝiĝo. Li plurfoje faris eldirojn pri Esperanto, kiujn mi ne sukcesis klarigi el la fakta stato de Esperantujo kaj el aparta studo de liaj teorioj kaj de lia uzo de la vorto „lingvo". Ja estas notinde, ke Chomsky konsideras vera lingvo nur tion, kion denaskulaj infanoj uzas antaŭ proksimume la sesa vivojaro; poste ili eniras lernejon kaj tiam sekve ilia lingvo-uzo estas iom ŝanĝita konforme kun la reguloj de la norma lingvo de la lando.

Kial en kelkaj intervjuoj li dubis pri tio, ke Esperanto estas lingvo? Ĉu li estis bone informita pri la fakta multloka uzado de Esperanto kaj pri tio, ke Esperanto estas parolata de almenaŭ milo da denaskuloj, kiuj ankaŭ kun gefratoj kaj en internaciaj kunvenoj kun pliaj samaĝuloj uzas nian lingvon?

Dum iom da tempo mi ankoraŭ diskutadis la problemon en diversaj forumoj kaj fine mi decidis demandi al Mark Aronoff, kiu iam intervjuis Chomsky, esence: pri kiu „Esperanto" supozeble parolis Chomsky – ĉu pri la projekto de 1887, pri la unua aplikado, pri la nuntempe tutmonde uzata lingvo, pri la lingvo de denaskuloj? Aronoff helpis min plukompreni la pensojn de Chomsky kaj kuraĝigis min demandi la famulon mem.

La respondo de Chomsky

En la 24-a de novembro mi do retmesaĝis al Noam Chomsky, detalante la temon pri la diversaj eblaj komprenoj de la vorto „Esperanto" kaj demandante kerne, ĉu la Esperanton de antaŭlernejaj denaskuloj li nomus „lingvo". Duonhoron poste venis la respondo: „Esperanto is a language for native speakers, but it is not what is described by the 'grammars of Esperanto'." (Esperanto estas lingvo por denaskuloj, sed ĝi ne estas tio kion priskribas la 'gramatikoj de Esperanto'.) Li atentigis, ke la Esperanto-gramatikoj similas al tradiciaj gramatikoj de aliaj lingvoj, ke ili donas kelkajn regulojn, sed ke ili esence baziĝas sur la homa lingvo-kapablo.

Jen ni do feliĉe disponas pri eldiro de fama lingvisto, kiu konsideras almenaŭ la lingvon de Esperanto-denaskuloj vera lingvo. Eĉ se li mem ne nomas la komunikilon de pliaĝuloj vera „lingvo" (same kiel ĉe ĉiuj aliaj normigitaj lingvoj), certe la eldiro de Chomsky helpos al ni iom skui la miskredojn de lingvistoj kaj aliaj pri Esperanto.

Esperanto 1322(3) Marto 2018 59

که از بین آن‌ها چهار نفر اشتباهات مهمی درباره اسپرانتو و استفاده آن در مصاحبه نشان دادند و چهار نفر دیگر چنین اشتباهاتی را در مقالات کردند، را جمع‌آوری کردم. ما می‌توانیم از آن درصد تقریبی کسانی که بین تمام زبان‌شناسان اشتباه می‌کنند را محاسبه کنیم: با احتمال ۹۵ درصد بین ۷۵٪ و ۱۰۰٪ از زبان‌شناسان عقیده بر اشتباه‌های مهم درباره اسپرانتو و سرزمین اسپرانتو مانند آن‌هایی که در بالا ذکر شد، دارند. بدون شک خیلی خوب می‌شد که آن را توسط جزئیات تلفنی پرس‌وجو کرده و درباره دانش حقیقی سرزمین اسپرانتو، برای مثال از معاونت دانشگاه‌ها در کشورهای مختلف، تثبیت می‌کردیم. (آیا کسی از خوانندگان به این کار علاقه‌ای دارد؟)

چامسکی درباره کدام "اسپرانتو" صحبت می‌کرد؟

جمع آوری اسناد و تحقیقات من را به سمت ادعاهای نوآم چامسکی، شاید معروف‌ترین زبان‌شناس قرن بیستم و همچنین فردی به‌نام به‌دلیل درگیری‌های سیاسی‌اش، هدایت کرد. جالب توجه است که، چامسکی تنها زبانی را طبیعی می‌داند که، بچه‌های گویشور مادرزاد از آن پیش از تقریبا شش سالگی استفاده کنند؛ پس از آن آن‌ها به مدرسه می‌روند و سپس استفاده زبان آن‌ها با تناسب به قوانین رسمی زبان کشور تغییر می‌کند.

چرا در برخی مصاحبه‌ها او به این‌که اسپرانتو زبان است شک داشت؟ آیا او به‌خوبی درباره این حقیقت که از اسپرانتو در بسیاری از کشورها استفاده می‌شود، و اسپرانتو توسط دست کم هزار گویشور مادرزاد و هم‌چنین در جوامع جهانی با دیگر هم‌سالان صحبت می‌شود، آگاهی داشت؟

برای مدتی من هم‌چنان در حال بحث درباره این مشکل در انجمن‌های مختلف بودم و در نهایت تصمیم گرفتم که از مارک آرونوف که زمانی با چامسکی مصاحبه کرده بود بپرسم که: چامسکی دقیقا درباره کدام "اسپرانتو" صحبت می‌کرد — آیا درباره پروژه سال ۱۸۸۷، در مورد اولین کاربرد آن، درباره زبان فعلی که در جهان استفاده می‌شود، راجع به زبان گویشوران مادرزاد؟ آرونوف به من کمک کرد تا تفکرات چامسکی را بهتر درک کنم و مرا به پرسش از خود او نیز ترغیب کرد.

پاسخ چامسکی

بدین صورت من در ۲۴ نوامبر به نوآم چامسکی ایمیل زدم، و درباره موضوع برداشت‌های مختلف از کلمه "اسپرانتو" و به‌خصوص درباره این‌که، آیا او اسپرانتوِ گویشوران مادرزاد پیش دبستانی را "زبان" می‌نامد یا خیر، پرسیدم. نیم ساعت بعد، پاسخ آمد: "اسپرانتو زبانی برای گویشوران مادرزاد است، اما چیزی نیست که توسط دستورزبان اسپرانتو چنین توصیف شده باشد." او توجه مرا را به این جلب کرد که، دستورزبان اسپرانتو شبیه دستورزبان سنتی زبان‌های دیگر است، که قوانینی را دارند، اما آن‌ها به‌طور اساسی بر پایه توانش زبانی انسان می‌باشند.

پس ما خوشبختانه طبق بیان زبان‌شناس معروف، که حداقل زبان گویشوران مادرزاد اسپرانتو را زبانی حقیقی می‌داند، تصمیم می‌گیریم. اگر حتی خود او از ابزار مکالمه بزرگ‌سالان به‌عنوان "زبان" حقیقی یاد نکند (مانند دیگر زبان‌شناسان نام برده شده)، بدون شک بیان چامسکی به ما کمک می‌کند کمی از اعتقادات نادرست زبان‌شناسان و دیگران درباره اسپرانتو منحرف شویم.

Lu Wunsch-Rolshoven، مجله اسپرانتو مارس ۲۰۱۸
مترجم: علی مرادی

Guy Perrin nia internacia esperantisto ne plu estas.

Nia amiko Guy PERRIN forpasis la 9-an de Aŭgusto 2017.

Ni tre sincere kondolencas lian familion.

گی پرین، اسپرانتودان فرانسوی که در اولین و دومین کنگره اسپرانتوی ایران نیز شرکت کرده بود، به علت سقوط در آب و غرق‌شدن هنگام قایق‌سواری از دنیا رفت. یادش گرامی باد.

چند سوال از استانو مارچک

مجله اسپرانتو: کتاب اسپرانتو به روش مستقیم شما "سالگردش را جشن می‌گیرد.

اس.ام: بله – این کتاب به ۴۰ زبان منتشر شد: انگلیسی، فرانسوی، ایتالیایی، روسی، چینی، ژاپنی، کره ای، پرتغالی، لهستانی، اسلواکی، تایلندی، اسپرانتو، یونانی، هلندی، ایرلندی، رومانیایی، آلمانی، دانمارکی، لیتوانی، صربی، ویتنامی، نروژی، لوکسانبورگی، مجارستانی، فنلاندی، چکی، اسپانیایی، اکراینی، سوئدی، ارمنی، ایسلندی، اندونزیایی، ترکی، هندی، بولغاری، لاتین، عربی و لتونیایی.

مجله اسپرانتو: چرا تصمیم به نوشتن این کتاب گرفتید؟

اس.ام: در آن زمان من در خانه فرهنگ شهر خودم دوره‌های اسپرانتو برگزار می‌کردم. هیچ‌کدام از کتاب‌های آموزشی اسپرانتو در چکسلواکی آن زمان، برای من مناسب نبودند. برای همین تصمیم به نوشتن کتاب خودم گرفتم. من مطالعه روانشناسی تدریس زبان‌های خارجی و روش‌شناسی تدریس اسپرانتو را شروع کردم. این گمان من را تائید کرد که بهترین روش برای تدریس زبان خارجی روشی به نام "روش مستقیم" می‌باشد، یعنی همان روشی که والدین ما زبان مادری‌مان را به ما آموختند ☺. تدریس و تفکر در خود زبان، و نه ترجمه!

مجله اسپرانتو: لطفا بیشتر درباره این روش صحبت کنید.

اس.ام: کتاب آموزشی پرعکس من (عکس‌ها را دخترم لیندا طراحی کرده است) بر پایه روش مستقیم و القایی بنا شده است: نتیجه‌گیری قوانین عمومی از حقایق محکم، که طبق آن‌ها دانش‌آموزان – با کمک عکس‌ها و مقایسه – به‌صورت ناخودآگاه توضیحات عناصر جدید را فرامی‌گیرند و پس از آن – در متن‌ها و تمرین‌ها – مجدد آن‌ها را دیده و تا فراگیری کامل تمرین می‌کنند. پس از درس به‌روش مستقیم (در نسخه‌های ترجمه شده) به قسمت گرامر می‌رسیم که در آن توضیحات به زبان ملی موادی که به صورت مستقیم فراگرفته شده بودند را شفاف‌سازی می‌کند.

ذخیره کلمات کتاب آموزشی با استناد به لیست کلمات مکرر رسمی (مجموعه ریشه‌های پایه رسمی، فرمان‌های آکادمی ۲)، که آکادمی اسپرانتو آن را برای همه کتاب‌های آموزشی اسپرانتو پیشنهاد می‌کند، می‌باشد. کتاب از ۷۵۰ تا پرکاربردترین واژک‌ها استفاده می‌کند – در آغاز کلمات بیشتر استفاده شده و غیره – و تضمین می‌کند که، فراگیر اول واژه‌هایی که بیشتر از آن‌ها استفاده می‌شود را فرابگیرد تا بتواند در موقعیت‌های روزمره صحبت کند.

مجله اسپرانتو: چطور و چگونه آنقدر کتاب به زبان‌های مختلف ترجمه شد؟

اس.ام: کتاب اول به زبان اسلواکی، و پس از آن نسخه جهانی، بدون توضیحات زبان‌های ملی (متد مستقیم خالص) پدیدار شد. دوست لهستانی من استاشک ماندراک پیشنهاد داد تا نسخه اسلواکی را به زبان لهستانی ترجمه کنیم. من همه متون زبان ملی را به اسپرانتو ترجمه کردم، و او آن‌ها را به لهستانی ترجمه کرد. این مسئله معلمان دیگر

کشورها را به ترجمه کتاب به زبان‌های خودشان ترغیب کرد. در زیر نام برخی از آنها را مشاهده می کنید: راب موربیک به همراه تیم‌اش، روی مک کوی، ایونل اونِت، امرهِ سزابو، لویگیا اوبراخ، برونیسلاو چوپین، لیو هایتو، آویاما تورو، لِی جونگ کی، گورگو درماتیس، شاون او ریان، آرنه کاسپر-مورتنسن، کارین آراکلیان، ترزا کاپیستا، اندری و دالیا پیلکین، کارل-گوستاف گوستافسن، ایلیا دوی، هالگریمور سموندسن، واسیل کادیفلی، آنیرودا باناهاتی، مکس کاشپارو، برنارد شوایگر، بیروته روزنفلد، لی تی تین تو، ماریانا گنچوا، ماریا جرکوویچ، جوسیپ پلیدین، میهای تریفوی، رودالف فیشر، پیتر زیلوار، اولریچ ماتیاس، اومبرتو بروکاتلی، هازل گرین، بیرگیتا آنیویک، جنین دومولین، آن کارین بوندوس، سوفیا کرودی ... من از صمیم قلب از آن‌ها سپاسگزارم.

مجله اسپرانتو: آیا کتاب همچنین به همراه نوعی مواد متدیک می‌باشد؟

اس.ام: بله: تصاویر آموزشی برای تدریس از طریق متد مستقیم (برای معلمان، ۵۰۰ کاغذ مقوایی A5 در دو صندوقچه، که قدم به قدم از کتاب پیروی می‌کنند – همچنین بر روی سی دی، برای نمایش عکس‌ها)؛ سی دی تلفظ مدل به فرمت mp3 – متون اسپرانتو خوانده شده + کتاب به زبان های مختلف به فرمت pdf، برای استفاده در کامپیوتر؛ Pekseso Esperanto (۱۲ جلد به همراه ۲۸۸ عکس از کتاب)، دوره مکالمه سمعی بصری اسپرانتو، سی‌دی داستان‌های آندرسون و ... برادران گریم؛ جدول معماها؛ برنامه برای موبایل (www.iei.nl.apo.htm).

برای اطلاعات بیشتر نام "Stano Marĉek" را در آدرس زیر جست‌وجو کنید (۱۳۱ عنوان).

http://katalogo.uea.org

منبع: مجله اسپرانتو دسامبر ۲۰۱۷
مترجم: علی مرادی

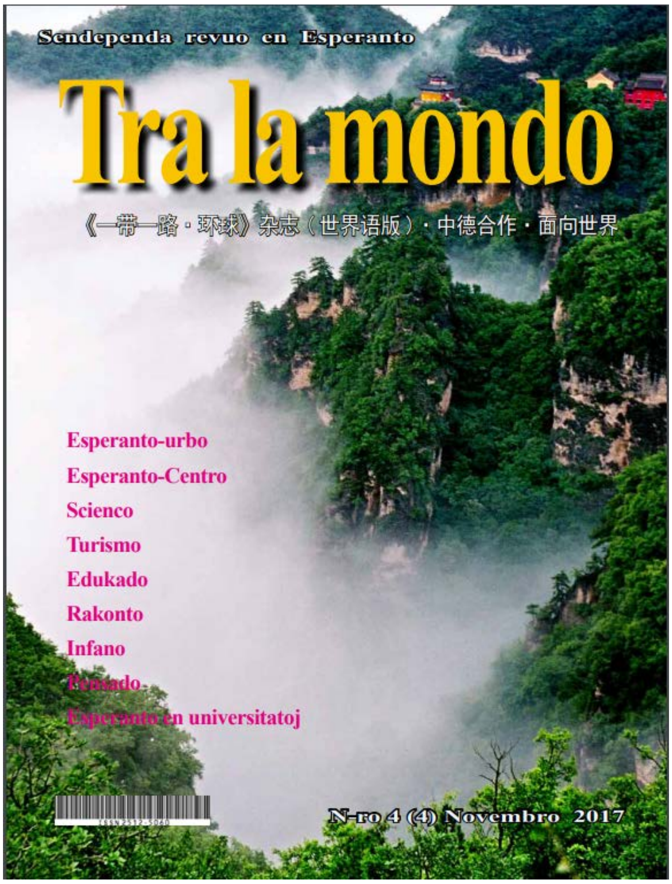
آیا علم تنها منبع اطلاعات موثق است؟

* وندل پونتس (برزیل)

بدون شک به لطف روش علمی بشر پیشرفت بزرگی را در درک مکانیسم‌های طبیعت تجربه کرده است. بدون آن، هیچ تکنولوژی ابتدایی در دسترس نبود. در رابطه با سلامت و کیفیت زندگی، کلمات از بیان این‌که چطور توسط علم ما داروها و درمان‌های موثری را کشف کرده‌ایم که، زندگی و کیفیت زندگی ما را بهبود می بخشند، قاصر است. همچنین نمی‌توان با کلمات بیان کرد که چطور موفق به افزایش تولید غذا برای تغذیه میلیاردها انسان در سراسر دنیا شده‌ایم. با وجود مشکلات دائمی تمدن ما، چشم‌پوشی از اهمیت علم برای گونه انسان ساده‌لوحی و اشتباه است.

به این دلیل، روش علمی بسیار معتبر شده است. خصوصا وقتی با ادعاهای غیربدیهی، یا شواهد محکم درباره فرضیه‌ها یا نظریه‌هایی که هم‌چنان کاملا متقاعدکننده نیستند، روبرو هستیم. اگرچه، با وجود همه این چیزها ما هم‌چنان با مقاومت در برابر ادعاهایی که از طریق علم به اثبات رسیده‌اند، برخورد می‌کنیم.

اگر به‌خوبی روش علمی را درک کنید، می‌دانید که آن عاقلانه می‌باشد. این روش توسط تجربیات و همچنین الگوهای امروزی تکامل یافته است، که به‌صورت کلی با نظر اکثر افراد متخصص در حوزه‌های تخصصی‌شان تطابق دارد. اما این روش در حقیقت مکانیسم انسانی برای کشف چگونگی عملکرد قوانین طبیعت – و استفاده از آن برای رفاه و رضایت خودمان می‌باشد. مانند علم، مسلما مکانیسم‌های دیگری نیز وجود دارند، که توسط آنها درباره دنیا اکتشاف می‌کنیم، و آنهایی که بدون شک علمی نیستند، لذا اشتباه نیز محسوب نمی‌شوند.

علم متدیک و بلندمدت است. اگرچه برای برخی بُعدهای زندگی‌مان، نمی‌توانیم آن‌قدر منتظر بمانیم تا برای همه‌چیز شواهد کافی داشته باشیم. اگر کسی درباره خطرناک بودن مکانی، پس از ساعتی مشخص، که من قصد رفتن به آنجا را دارم، اطلاع بدهد، بدون شک طی دهه‌ها در جست و جوی آمار نمی‌نشینم تا به این نتیجه برسم که آن مکان واقعا خطرناک است. این تصمیم کاملا علمی نیست، و بدون شک، احتمال این‌که بر پایه اعتماد به منبع، حقیقت داشته باشد، زیاد است.

هم‌چنین وقتی کسی به ما شیرینی تعارف می‌کند چنین اتفاقی می‌افتد. مزه‌کردن و دوست داشتن به روش علمی بستگی ندارد، و مطلقا این باعث نمی‌شود که آن چیز خوشمزه را به بقیه تعارف نکنیم. شما بر روی آن آزمایشی نکرده‌اید، با این حال اطلاعات شما به این دلیل که می‌خواهید دیگران از همان احساس خوش‌آیند و خوب با خوردن شیرینی مشخصی لذت ببرند، نامعتبر و مشکوک نیست.

مانند این مثال، در بسیاری از مواقع تصمیمات ما بسته به روش علمی نمی‌باشد، و این دلیل نمی‌شود که آن‌ها اشتباه باشند. تجربه شخصی، مانند علم، یکی از روش‌های مختلف برای شناخت درباره هر چیزی است. ما با منابع علمی مختلفی زندگی می‌کنیم، و آن‌ها هستند که ما را شکل می‌دهند.

* وندل تی. پونتس، پروفسور جانورشناسی در دانشگاه فدرال پرنامبوکا، برزیل. نماینده حوزه جانورشناسی، حشره شناسی و روش علمی انجمن جهانی اسپرانتو. نائب رئیس ISAE.

مترجم: علی مرادی
منبع: مجله Tra la mondo

Scienco

Ĉu scienco estas la nura fidinda informofonto?

Wendel Pontes (Brazilo)*

Evidente danke al la scienca metodo la homaro spertis nekontesteblan disvolviĝon pri la kompreno de la mekanismoj de la naturo. Sen ĝi, neniu fundamenta teknologio estus disponebla. Pri sano kaj vivkvalito, ne estas sufiĉe da vortoj por esprimi, kiel per scienco ni malkovris novajn efikajn medikamentojn kaj terapiojn, kiuj plilongigas nian vivon kaj plibonigas nian vivkvaliton. Nek precize esprimi kiel ni sukcesis altigi nian manĝaĵan produktadon por nutri miliardon da homoj en la mondo. Malgraŭ la konstantaj problemoj de nia civilizacio, ignori la gravecon de scienco por homa specio estas naive kaj volonte blindigi nin.

Pro tio, scienca metodo fariĝis ege fidinda. Ĉefe kiam oni pritraktas neevidentajn asertojn, aŭ donas al ni solidajn pruvojn pri hipotezoj aŭ teorioj ankoraŭ ne firme konvinkitaj. Tamen, malgraŭ ĉio ni ankoraŭ alfrontas rezistemon kontraŭ la per-science-pruvitaj asertoj.

Se vi bone komprenas la sciencan metodon, vi scias ke ĝi ne estas intuicia. Ĝi evoluis per eksperimentoj kaj ankaŭ per nuntempaj paradigmoj, ĝenerale akceptataj de la plejmulto el la profesiuloj en siaj respektivaj fakoj. Sed ĝi estas esence homa mekanismo por malkovri al si kiel funkcias la naturaj leĝoj – se vi permesas al mi uzi la esprimon – kaj uzi ilin por nia bonfarto kaj kontentigo. Samkiel scienco, kompreneble estas aliaj mekanismoj, per kiuj oni malkovras al si pri la mondo, kaj kiuj evidente ne estas sciencaj, kaj ne pro tio ili malpravas.

Scienco estas metodika kaj longdaŭra. Tamen por kelkaj aspektoj de nia vivo, ni ne povas doni al ni la komforton tiom longe atendi ĝis ekhavi sufiĉajn pruvojn por decidi pri ĉio. Se oni informas min pri la danĝereco de speciala placo kien mi intencas iri, ekde specifa horaro, mi certe ne traserĉos la statistikojn laŭlonge jardekoj por konkludi, ke ĝi estas vere danĝera. Tiu decido ne estas absolute scienca, kaj havas altan verŝajnecon esti vera – surbaze de la fidemo de la fonto, certe.

La samo okazas kiam oni proponas al ni specialan frandaĵon. Gustumi kaj ŝati ne dependas de scienca metodo, kaj nepre tio ne malhelpas ke ni ade propagandu la bongustaĵon al ĉiuj. Vi ne faris eksperimenton pri tio, tamen via informo ne estas malfidinda aŭ suspektinda nur ĉar vi volas, ke aliaj ĝuu la saman kontentigan senton per manĝado de la specifa frandaĵo.

Samkiel tiu ekzemplo, multfoje niaj decidoj pri la vivo ne dependas de apliko de sciencaj metodoj, kaj ne pro tio ili estas malkorektaj. Persona sperto estas ero el la diversaj manieroj ekhavi konon pri io ajn, samkiel scienco. Ni vivas per diversaj fontoj je konoj, kaj estas ili kiuj igas nin esti ni mem.

Wendel T. Pontes, Profesoro pri Zoologio en Universitato Federal de Pernambuco, Brazilo. Fakdelegito de UEA pri Zoologio, Entomologio kaj Scienca Metodo. Vicprezidanto de ISAE.

93 — 4 (4) Oktobro 2017 **Tra la mondo**

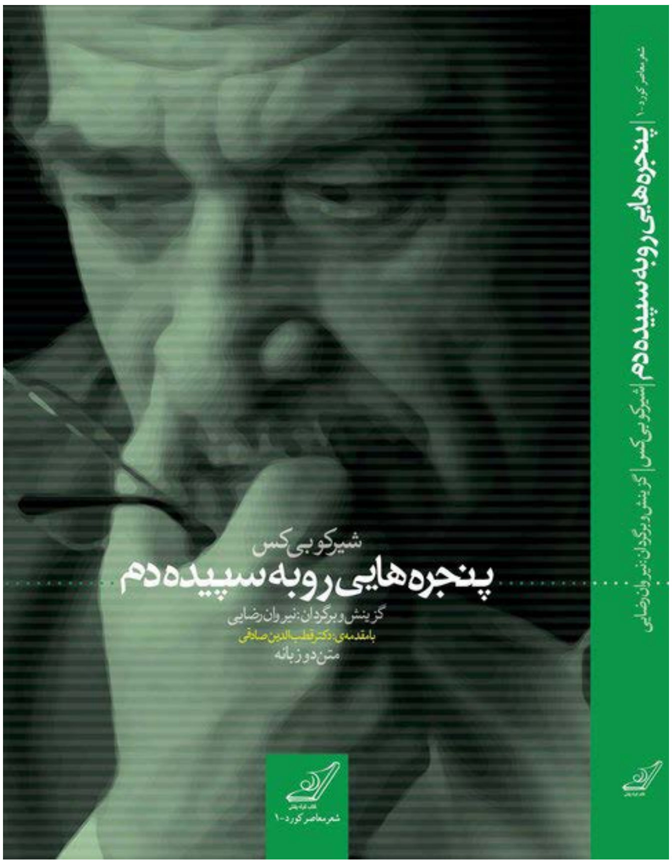
Ŝerko Bekas
unu el la plej elstaraj kurdaj poetoj

Prezento de Ŝler Karimi en la 5a Irana Esperanto-Kongreso (IREK-5)

Ŝerko Bekas,
unu el la plej elstaraj kurdaj poetoj
Ŝerko Bekas naskiĝis en la jaro 1940 en Sulejmanie, la urbo de iraka Kurdstano . Lia patro estis la kurda nacia poeto "Fajeq Bekas" . li finis sian elementan edukadon en Sulejmanie kaj art-gimnazio, en Bagdado. Li publikigis sian unuan poemon je la 17-(deksep)a aĝo. Li aliĝis al tiamaj ribeluloj en la jaro 1944 kaj aktivis en la radio –stacio. En 1968 , li eldonis sian unuan poem-kajeron titolita "Brilo de poemo". En la jaro 1970 li kun kolektivo de kurdaj poetoj kaj verkistoj eldonis la deklaracion (Ruangah) kio signifas "vidpunkto" pri la ekstrema bezono de ŝanĝo kaj novigado en la kurdia poemo. En 1974, li por la dua fojo eniris la ribelgrupoj kaj post la malvenko de la ribelo en la jaro1975, li ekziliĝis en la urbon Romadieh. Post reveno, li laboris en la akv-oficejo de Sulejmanie. En la jaro 1986, li vojaĝis al Irano kaj de tie iris al Sirio. Poste per la invito de itala asocio de homaj rajtoj, li iris tien kaj por unua fojo en Florenco inter la kolektivo de siaj poem-ŝatantoj voĉ-legis siajn poemojn. En 1988 donaciĝis al li, la premio "Toĥolski" sveda domo de plumo, Sevedio akceptis lin kiel politika rifuĝinto. Inter la jaroj 1987 ĝis 1991, okazigis dekojn da poem-voĉlegadaj kunsidoj. En 1991 post tutlanda ribelo de irakanoj, li partoprenis en la kongreso de irakaj opoziciaj grupoj en Bejrut kaj revenis al Kurdstano en oktobro de sama jaro. En 1992 li eklaboris en la nov-fondita Kurd- parlamento kiel deputito, kaj poste li estis nomumita kiel ministro pri kulturo. En

novembro de 1993 li demisiis sian postenon proteste al malapero de demokratio kaj popolaj rajtoj. En la jaro 1998, li kun kelkaj el kurdaj literaturistoj kaj intelektuloj fondis la eldonejon (Sardam) signife “Epoko” kaj administriis ĝis la morto La poemoj de Ŝerko kiel samtempa kurda poemo aperas en lernolibroj de usonaj kaj kanadaj mezlernejoj. Li estis membro de verkist-centro en Svedio kaj Kurdio. La poem-antologio de Ŝerko Bekas estas tradukita al multaj lingvoj kiel: la angla , la franca, la itala, la sveda, la dana, la hungara, la germana, la araba, la turka kaj la persa. En la jaro 2001, li ricevis la premion de Piramerd la granda kurda poeto. Ŝerko forpasis la kvaran de aŭgusto 2013 (la 13-an de Mordado 1392) en Stokholmo, lia kadavro kiel la unua kultura ministro estis transportita al Kurdio kaj laŭ lia testamento , li entombiĝis en la parko “Azadi” (libereco) de Sulejmanie. La vivo de Ŝerko estis samtempe la komenco de la nov-poemo en la kurda literaturo. Li kaj liaj kolegoj povis progresigi la kurdan poemon al la novaj landlimoj de mond-nivela literaturo. Sejed Ali Salehi , unu el la plej elstaraj samtempaj poetoj kaj la sekretario de irana klubo de verkistoj diras pri li ĉi tiel: “ Ŝerko Bekas estas la plej fam-konata nomo en monda poeto de kurda nacio tiel oni konas lin en la vico de poetoj kiel Federico Garcia Lorca, Nazem Hekmat, Janis Ricus, Pablo Neruda, Adonis kaj Mehmud Darvish.

Miaj esperoj
similas al platanaj arboj,
Ili kreskas
sed
ne fruktodonas.
Mi diras al mi mem: ĉi jare
por la nov-jara donaco,
mi alportu hakilon por ili
kaj tranĉu
tiujn arbojn kiuj estas pli altaj ol mi!

La monto estas poeto
La arbo , plumo
La kampo, papero
La rivero , linio
La ŝtono , punkto
Kaj mi
estas l’ ekkria signo!

Pasaĝero

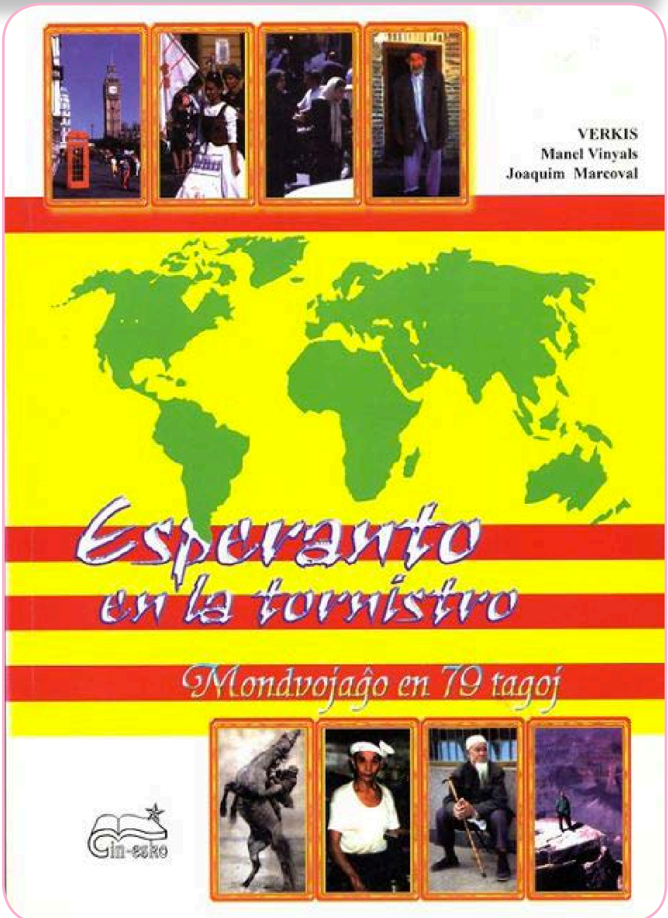
La mondo, estas same kiel trajno, eterne en vojo
kiu pasas simile aerolito sur tempa linio
ties paso del' koro de mallumaj' valoj senkomencaj
al kampo nebula kaj eterne malaperita,
kion transportas? Ke tio tiel rapideme pasas!
❉
La trajno pasaĝeroj,
Ne del' komenco ĝis eterno, ve, etokaze
ĵus en spaco inter du statci—ekstremoj
travivas en trajno, vole ne vole
❉
vi scias la du staciojn: naskiĝo – morto
konciza ekzisto inter du nenieco
nome vivo, kiu, kiel dormo pasas!
❉
Apud fenestro kiel aliaj pasaĝeroj
al tiu limtempo vizito mi rigardas
al tiuĉi silenta naturo, kreaĵoj, vivo, ke
neniu vualo del' ties mistero flanken tiriĝita
al sorto del' homo
al tiuĉi malgaja rakonto, ke oni vivon nomas
al tiuĉi freneziga bruado pro nenio!
al sen rifuĝeja homo en ĉi prem bazaro
al familio, al gepatroj, patro— lando, infano
al vojkunuloj karaj, kiuj pli frue ol ni
en tiu bordo sen fina jam elvagoniĝis,
al amo, la lumo esperiga en ĉi blinda nigreco!
al koro, kvankam kun tiom da malsukceso,
fiasko kaj ĉagreno, tamen kun milo da deziroj
ne ekfloritaj ekzistanta en tio !

al tiuĉi vojaĝo, kien mi iras? kion mi iĝos?
al ĉielo, al birdo, arbo, maro, monto
al varmeca vent— blovado
al malvarmeca amo del' luno;
kiu, pli senpripense ol suno trapasas
❉
Apud la fenestro kun revo mia , subite
eksonas la trajn— fajfilo
alarmas pri limtempo ne restanta,
ke ĝi plu duon spire ne atendos
elvagoniĝi oni devas!
❉
En tiu bordo sen lima, en tiu mallumo
mia korpo kiel dronanto en ondo batalado
neniu forkurvojo al senlima spaco
neniu imuna bordo videbla en ĉi horizonto
neniu finpunkto kaj
akvo pasas!

La verkisto: Fridune Moŝiri, la famekonata
Kaj samtempa poeto de Irano
Tradukis : M.fahmi

ترجمه: سیمین عمرانی

دور دنیا در ۷۹ روز

ماده قاطر آهنی

روز شصت و هفتم

اسب آهنی می‌لنگد یا شاید به‌جای اسب، ما یک ماده قاطر گرفته‌ایم، بزرگ و قوی اما کم سرعت‌تر از نرخ‌های تعیین شده. امروز عصر کسی نمی‌داند چه اتفاقی افتاده است ولی ۵ ساعت تأخیر ناقابل طبق برنامه ساعات پیش‌بینی شده به چند ساعت اضافه‌تر تبدیل و انباشته شد. مسافرت ۲۸ ساعته حالا ۳۳ ساعت طول خواهدکشید. ما مجبور هستیم صبر و حوصله به‌خرج دهیم.

قطار از میان هر پیچ و انحناء ممکنی می‌گذرد تا سفر ما را بی‌انتها سازد: اول ۹۰ درجه به راست، بعد ۹۰ درجه به چپ، و چنان‌که معلوم است به دلیل شرایط و قوانین راه‌آهن، ماده قاطر ما به خاطر دوری از حادثه و خطر، باید با کم‌ترین سرعت ممکن مسیر را بپیماید. به‌نظر می‌رسد، که از دوران بونانزا تا حالا حتی یک دانه از ریل‌های راه‌آهن عوض نشده است. نزدیک به مسیر ما شوسه‌ی تردد ماشین‌ها مثل خط‌کش راست و مستقیم از میان کوه‌ها و هرچه که لازم باشد بگذرد، عبور می‌کند.

درست برعکس اروپا، در این‌جا قطارهای باری بر قطارهای مسافربری حق‌تقدم دارند و چند دفعه قطار ما توقف می‌کند یا سرعتش را کم می‌کند و اجازه‌ی عبور به یک قطار باری با بیش از صد واگن می‌دهد. اجناس و کالاها هستند که از ترابری راه‌آهن حمایت می‌کنند و به این وسیله امریکا درسی به اروپا می‌دهد. یک دفعه هم ۳ قطار بارکش پیاپی با صندوق‌های حمل بار مخصوص کشتی ـ که دوتایی بارگیری می‌شوند ـ صفحه بارهای کامیون، حتی با چرخ، و جایگاه‌های ویژه حمل بار، عبور می‌کنند. و متاسفانه به این معنی است که بار و کالا از اشخاص مهم‌ترند.

در کانزاس سیتی جوانی با شلوار جین، کلاه پشمی و ژاکت سفید یک‌رنگ سوار قطار می‌شود. ریش قرمز کم‌رنگ حدود ۱۵ سانت از صورتش آویزان است. او ویترین سیار حلقه‌گوشان و جانوران جوشن‌دار است و به‌سختی می‌توان بخشی از اندام او را پیدا کرد که پوشیده از اشیاء فلزی و تزیینی با شکل و شمایل مختلف نباشد. جالب‌ترین قسمت کله‌ی اوست که تا زیر گردن تصویر پلنگی خال‌کوبی (تاتو) شده است. او برای سیگار کشیدن از سوراخ خود بیرون می‌آید:

ــ خجالت‌آور است. ۵ ساعت انتظار در ایستگاه، بدون هیچ اطلاع قبلی. و امکان سیگار کشیدن هم نباشد!

ــ واقعاً شرم‌آور است. همه گله‌مند هستند.

مرد جوان ادامه می‌دهد:

ــ واگن سیگاری‌ها دیگه برقرار نیست.

ــ اونو بستند.

این جواب پیرزن لاغری بود که عینکی بر چشم و پوست چروکیده‌ای مثل سیب‌زمینی دارد. او هر وقت می‌خواهد سیگار بکشد، ابتدا جعبه سیگار بزرگی از توی کیف دستی‌اش بیرون می‌آورد سیگاری را برداشته و مثل زرورق آن را در دست می‌گیرد و ۵ دقیقه آن را بررسی و نگاه می‌کند، گویی دنبال سوراخی می‌گردد که ممکن است در جایی از سیگار باشد و ناگهان آن را روشن می‌کند. آن‌وقت ظرف کوچکی را درآورده و خاک سیگار را در آن می‌ریزد و آخر سر در ظرف را مهر و موم می‌کند. او ادامه می‌دهد: ــ در این مملکت به‌زودی نیز دیگر حق حتی سیگار کشیدن را هم نخواهیم داشت. بقیه با عصبانیت جواب می‌دهند:

ــ مایه‌ی خجالت است، وحشتناک است.

پسرکی با مزه‌پرانی و شوخ طبعی آتشی روشن می‌کند و شرایط برای یک انقلاب توسط سیگاری‌ها و مشروب‌خوارها و کلیه بدکاره‌های قطار آماده می‌شود. ولی بعد با مصرف چند دز نیکوتین ـ سیگارهای پیاپی ـ همه آرام می‌گیرند مثل این‌که اصلا اتفاقی نیفتاده است..

رودخانه‌ی میسوری را رد می‌کنیم. روبرت، پیرمردی از فرقه‌ی مذهبی آمیش هیچ مشکلی ندارد. او با دوتا از هم مسلکان خود

مسافرت می‌کند و نه سیگار می‌کشد، نه مشروب می‌خورد، نه اتومبیل دارد، نه تلویزیون. آمیش‌ها طوری زندگی می‌کنند که همیشه همان‌طور زندگی کرده‌اند، با گاری و اسب و بی‌توجه به پیشرفت تکنولوژی و فن‌آوری‌های جدید. آن‌ها همیشه یک‌جور لباس می‌پوشند: سیاه و یک کم بنفش (بادمجانی)، کلاه کاهی رنگ، ریش دراز تا آن‌جا که بلند شود و برسد، با مدل موی دورتا دور گِرد تا زیر گردن مثل بت دیویس (هنرپیشه معروف امریکایی).

روبرت ۸۰ ساله نشان می‌دهد. اوِ اگر به قطاری که از شیکاگو به نیویورک می‌رود نرسد، و احتمالاً چنین هم خواهد شد، باید چهار روز در قطار یا در ایستگاه بماند. او به آخر رسیده است، ولی این واقعیت را با شکیبایی پذیرفته است که بردباری و رضایت آدم‌هایی که می‌توانند بدون داشتن چیزهای زیادی زندگی کنند غیرممکن نیست و شاید خوشبخت‌تر هم باشند.

نمی‌دونم چه‌جوری، ولی یک جوری با شتاب به شیکاگو می‌رسیم، و در آن‌جا، لس‌کوردی لوسکی Les Kordy Lewski در ایستگاه منتظر ماست. او یک لهستانی ساکن شیکاگو است که از ۲۲ سال قبل به این‌جا آمده است. او می‌گوید که هیچ‌وقت با قطار مسافرت نمی‌کند و قطار کار نمی‌کند.

او اسپرانتو را از بدو تولد یاد گرفته و صحبت می‌کند چون والدین‌اش در لهستان به این زبان صحبت می‌کرده‌اند. از محوطه‌ی پلکانی وسیعی خارج می‌شویم، این‌جا چیزی را به‌یاد ما می‌آورد. صحنه‌ای از فیلم "دست نزدنی‌ها" (netuŝeblaj) این‌جا فیلم‌برداری شده‌است. لس ما را تا میهمان‌خانه‌ی جوانان همراهی کرده و خداحافظی می‌کند. او خیلی کار دارد و در این رویای امریکایی به‌تلخی زندگی را سپری می‌کند.

ــ من باید سر کار بروم. صبح ساعت ۵ از خواب بیدار می‌شوم و تا شب برنمی‌گردم. نمی‌شود یک روز کار نکنی، به خاطر هیچی آدم اخراج می‌شود. من دوستی دارم که اسپرانتیست هم هست و نتواسته کار گیر بیاورد و بی‌کار مانده. چند روز مریض بودم و زمانی پیش دکتر رفتم که از ۱۰ روز مرخصی سالیانه‌ام استفاده کردم. این‌جا ما زیاد خرج نمی‌کنیم. ولی نیازهای‌مان زیاد است. ما باید پول دکتر و دوا بدهیم و هرکس باید اتومبیل داشته باشد، چون وسایل نقلیه عمومی کار نمی‌کنند.

این بدبختی دل ما را به‌درد می‌آورد. امروز ۵ شنبه است واز او می‌پرسیم که شنبه می‌توانیم دیداری با او داشته باشیم.

ــ نه، ممکن نیست، چون همسرم می‌خواهد که تعطیلات آخر هفته را به نواحی کوهستانی برویم. شیکاگو خیلی بزرگ است و آخر هفته را باید حتما به جایی برویم.

وقت خداحافظی به او نگاه می‌کنیم و نمی‌توانیم جلوی این فکر را بگیریم که در لهستان چقدر می‌توانست خوشبخت‌تر از حالا زندگی کند و چه حال خوبی می‌داشت هرچند اگر زندگی‌اش فقیرانه می‌بود.

شب شیکاگو
روز شصت و هشتم

دومین شهر معروف امریکا ظاهراً دیگر آن شهر ۲۰ سال پیش نیست، شهر مافیا با اتومبیل‌های کاپوت‌دراز کرم رنگ. آن شهری که افرادش سیاه می‌پوشیدند و مسلسل‌ها را از کاور ـ ساک ویولونی بیرون آورده و یک نفس هشت ـ نه تا آدم را به رگبار می‌بستند. شیکاگو شهر آرامی است، اما منطقه زندگی Les Kordylewski توجه ما را به خود جلب کرد، یکی می‌گفت: ــ در این کشور هیچی کار نمی‌کند. بخش اطلاعات قطار کار نمی‌کند، هیچ‌کس هیچ چیز نمی‌داند. این‌جا فقط هفت‌تیر کار می‌کند. مراقب ساک‌هایتان باشید چون می‌توانند آن‌ها را بدزدند. این شهر خطرناک است. هر روز ۲ تا آدم می‌کشند.

خب ما هم دوتا بودیم، و این می‌توانست بداقبالی باشد که میان آن همه ساکنان آن‌جا ما مورد هدف قرار بگیریم. اتومبیلی از وسط خیابان با سر و صدا رد می‌شود. بله، پلیس که با عجله می‌رود تا مشکلی را حل کند. احتمالا یکی را کشتند و فقط یکی دیگر باقی مانده. به یک‌باره شانس زنده بودن و در شهر ماندن ما دو برابر شد.

امروز کنت جونز(Kent Jones) را ملاقات می‌کنیم. او روی صندلی چرخ‌دار است و از خانه نمی‌تواند بیرون بیاید. او در آپارتمانی اقامت دارد، که برای ورود به آن باید مجوز داشت. او کامپیوتر و یک خط تلفن دارد و از خانه هر کاری را که بتواند راست و ریس می‌کند. اسپرانتو عشق و زندگی اوست. زنی که اهل مقدونیه است به او کمک می‌کند و در همان ساختمان اقامت دارد و از او و دیگر سالمندان پرستاری می‌کند. او هم به اسپرانتو صحبت می‌کند و اسپرانتو زبان اهالی خانه است. در کشورهای اروپای شرقی اسپرانتیست‌های بسیاری از طریق ارتباطات اسپرانتویی برای مهاجرت‌کردن سود برده‌اند.

کنت مهندس است و ماجرای شگفت‌انگیزی را برای ما تعریف می‌کند:

چند سال قبل هواپیمایی در کلمبیا سقوط می‌کند. دوستِ دختر من هم در آن هواپیما بود. وقتی خبر از تلویزیون پخش شد، گفتند که حادثه به‌خاطر اشتباه پرسنل بوده است. من درصدد برآمدم بدانم اشتباه بر سر چی بوده و به خلبان‌ها و آژانس‌های هواپیمایی و بقیه کلی بد و بیراه و ناسزا گفتم.

و نتیجه به این‌جا رسید که این اشتباه در اصل بر اثر سوءتفاهم مکالمه‌ای بین خلبان‌ها و شبکه راهنمای پرواز ایجاد شده است. قضیه از آن‌جا آب می‌خورد که زبان انگلیسی ۲۶ حرف و ۴۵ صوت دارد و غیر از آن هر کلمه می‌تواند چندین معنی داشته باشد و آن حادثه به خاطر این معضل روی داد. من در اسپرانتو متوجه شدم که هر حرف فقط یک‌جور تلفظ می‌شود و هر کلمه غالباً یک معنی دقیق و خاص خود را دارد. فهمیدم که انگلیسی نه فقط برای هوانوردی مناسب نیست بلکه کاربرد آن عوارض خطرناکی را هم در بر دارد.

کنت در نتیجه‌گیری از صحبت‌هایش به گیلبرت لِدون خلبان برزیلی اشاره می‌کند، وی نیز این محدودیت‌ها و خطرات زبان انگلیسی را تصدیق می‌کند. آن‌ها اکنون دارند یک واژه‌نامه ۲۸۸

صفحه‌ای به اسپرانتو با بیش از ۱۰۰۰ اصطلاح علمی و فنی به همراه ۲۳ صفحه‌ی مصور چاپ می‌کنند. کتاب از چتر نجات گرفته تا هواپیماهای بزرگ با عبور از سراسر طرح دلتا را توضیح و شرح می‌دهد. کتابی مدون، بزرگ و پژوهشی که از قرار معلوم هیچ‌گاه به‌کار گرفته نخواهد شد چون دولت‌ها می‌خواهند این تفکر ثابت استیلای زبانی خود را هم‌چنان حفظ کنند، حتی اگر به قیمت امنیت مسائل تمام شود.

کنت مصاحبه‌ای را برای ما با نشریه "شیکاگو سان تایمز" ترتیب داد. آن‌چه که همه در طول این سفر برای ما انجام دادند، در میان آن‌ها این نشریه تاج طلا بر سر ما می‌زند. ما با آنا مندیتا (Ana Mendieta) صحبت می‌کنیم. او اهل eŭska است و مسافرت و اسپرانتو خیلی برایش جالب است. اما متأسفانه برای رئیس او چندان جالب نیست تا جائی‌که در آخر می‌گوید امیدوار است دفعه‌ی آینده مصاحبه انجام شود و این بار مقدور نیست.

کنت خبرهایی راجع به تظاهرات علیه جنگ با عراق که فردا ساعت ۱۲ برپا می‌گردد به ما می‌دهد او مخالف این تظاهرات است و می‌گوید:

ـ من مخالفم، چون این جماعت با تظاهر می‌خواهند به ما بقبولانند که، عراق یک خطر ناگهانی برای امریکاست، و من می‌پرسم: ما از چه چیز کشور کوچکی مثل عراق می‌توانیم بترسیم؟ بترسیم از این‌که دیگر به ما نفت نفروشد؟!

ما از کنت جونز خداحافظی می‌کنیم و در عمق خیابان‌های محلی که او در آن زندگی می‌کند فرو می‌رویم. در میان کارگران و جوانانی که به خانه برمی‌گردند حرکت می‌کنیم و به آدم‌های عجیبی برمی‌خوریم که از فرق سر تا نوک پا خود را نقاشی کرده‌اند. در مترو به سمت مرکز می‌توان همه بزرگی‌ها و حقارت‌های کلان‌شهرهای امریکایی را دید.

شیکاگو در شب با انعکاس تمام آسمان‌خراش‌هایش بر روی دریاچه میشیگان واقعاً شهر بسیار زیبایی است. فواره بزرگی در وسط میدان، موزون با نوای موسیقی کلاسیک نورانی می‌شود. زمینه نور مهتابی در پارک بزرگ میان ساختمان‌ها و دریاچه از تصویر اعجاب‌انگیزی حکایت می‌کند.

آمیش ها

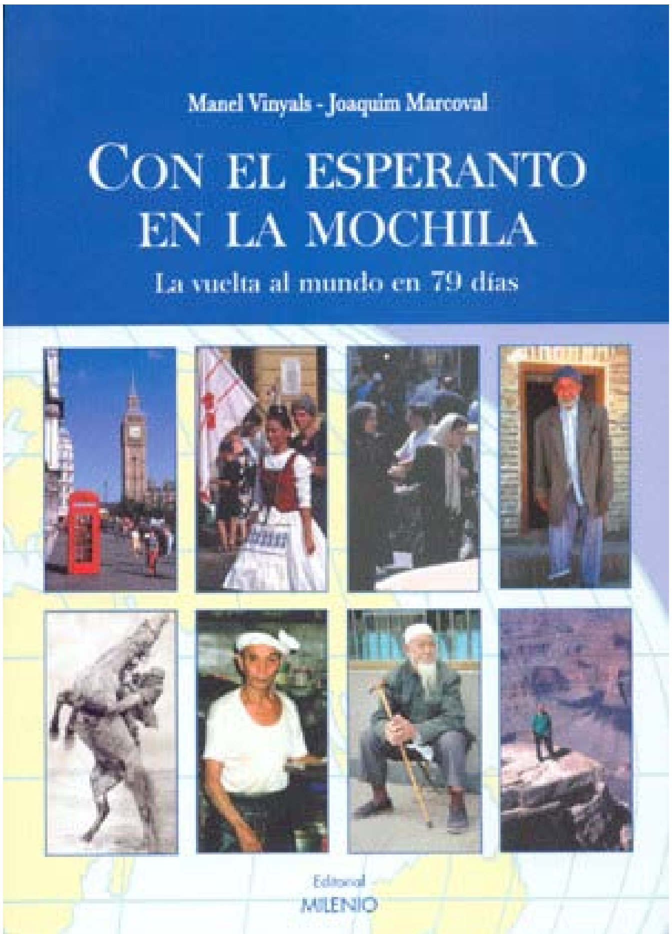
فرقه مذهبی آمیش در اواخر قرن ۱۷ توسط جاکوب امان Jacob Amman به عنوان پیامد منطقی - بعد از انشعاب‌های بسیار- نهضت‌های اصلاح طلب قرن گذشته، در کشور سوئیس پایه‌گذاری شد. آمیش شاخه‌ای از مخالفان مراسم غسل تعمید است. آن‌ها معتقدند که نوزادان را نباید غسل تعمید داد جون آن‌قدر کوچک و جوان هستند که نمی‌توانند گناهکار باشند. آن‌ها به‌زودی به عنوان تهدیدی برای کلیسای کاتولیک، انسجام یافتند و به همین خاطر در تمام اروپا مورد تعقیب و آزار قرار گرفتند. در قرن ۱۸ به امریکا، در اصل به پنسیلوانیا که گریزگاهی برای گروه‌های مذهبی دیگر شده بود مهاجرت کردند.

آن‌ها گروه‌هایی را در جوامع مذهبی کوچک تشکیل دادند و اساس کار خود را بر مبنای آموزش انجیل و چشم پوشی از لذات دنیوی قرار دادند. آن‌ها از معاشرت و ارتباط با مشروب‌خوارها، بت‌پرستان، سارقین و کسانی‌که با خارجی‌ها ازدواج کرده‌ند اجتناب کرده آن‌ها را طرد می‌کنند. جامعه آمیشی‌ها بر اساس تواضع در رفتار، کردار، گفتار و طریقه‌ی زندگی قوام یافته‌است و این به آن خاطر است که اجتماع‌شان کوچک‌تر و ساده‌تر باقی بماند.

آرمان آن‌ها درست مخالف فرهنگ مدون امریکای شمالی است که تکیه بر فرد و توانایی‌هایش برای رسیدن به موفقیت‌های انفرادی دارد. فرهنگ آمیشی همه‌چیز را مبتنی بر زندگی اشتراکی، جدایی از دنیای خارج، میثاق با خداوند و اطاعت از او، و همزیستی با طبیعت می‌داند. شیوه‌ی ساده‌زیستی آمیشی‌ها آنان را وادار می‌سازد که با افزودن ابداعات و اختراعات عصر حاضر به زندگی خود مخالفت ورزند و قبل از آن‌که بخواهند از چیزی استفاده کنند درباره‌ی آن مطالعه می‌کنند که آیا به بیش‌تر ساده‌زیستی آن‌ها کمک خواهد کرد یا خیر.

آن‌ها با هر پدیده تکنولوژیکی جدیدی برحسب عادت مخالفت می‌ورزند چنان‌که هنوز برای تردد و مسافرت از گاری و اسب در راه‌ها و جاده‌ها استفاده می‌کنند.

در دنیای فعلی که هر روز امر توریسم جذابیت بیش‌تری پیدا می‌کند آمیشی‌ها بازارهای معامله و سوداگری در هتل‌ها برپا کرده‌اند و به فروش محصولات طبیعی متعلق به زمین‌های خود مشغولند. فیلم Atestanto (شاهد) که در آن هریسون فورد با قدرت تمام بازی‌کرد و به همین خاطر نیز برنده‌ی جایزه اسکار شد، چیزهایی بسیاری را به دنیای جهانگردی و توریسم ارائه می‌کند.

ماجراهای یک پیشتاز

ادموند پریوات
برگردان: ا. فکـــری
amir_fekri@yahoo.com

سخنی کوتاه با خوانندگان

با وجود گذشت چند شماره از انتشار «ماجراهای یک پیشتاز» اما راقم سطور شاهد بازخورد، نظر یا پیشنهاد خاصی در مورد آن نبوده است. کنگره پنجم فرصت مناسبی بود تا از نزدیک نظر چند تن از خوانندگان را در خصوص مطالب منتشره جویا شوم. در اینجا بد ندیدم به چند مورد جالب این نظرسنجی سردستی اشاره کنم.

یکی از شرکت‌کنندگان، با کلاه و پیراهنی که ستاره سبز و نام زبان اسپرانتو بر آن حک بود، با وجود اذعان به مطالعه مجله، به کلی از انتشار این سلسله‌ترجمه‌ها اظهار بی‌اطلاعی می‌نمود! با خود گفتم، چه خوب می‌بود اگر ایشان مطالعه بیشتر، به‌خصوص مطالعه تنها نشریه اسپرانتوی ایران، را جایگزین تبلیغات نامتعارف و عجیب خود نماید.

مورد جالب دیگری مربوط به عضوی از تحریریه مجله است. وقتی شنیدم ایشان حتی در جریان انتشار مطالب خودشان هم نیست، سخت شگفت‌زده شدم. گویا مشکلات مربوط به پرینت مانع از مطالعه مجله شده است! نمی‌دانم با این اوضاع و احوال تکلیف نسل جدید که امروز با تبلت و رایانه سر کلاس می‌روند چیست!

در گپ‌وگفتی صمیمی با یکی از دوستان انجمن، پاسخ ایشان بیشتر بر تعجب من افزود: «این کتاب را در دوره پیشرفته گذراندیم و چیز جدیدی برای من ندارد»! ما که نظر، انتقاد یا پیشنهاد خاصی در این پاسخ از ایشان ندیدیم، شما چطور؟

نگارنده معتقد است ارج‌گذاری به تولید محتوا و حمایت از جنبش با دسترسی رایگان به مجله در تعارض است و از قدر و اهمیت آن خواهد کاست. بنابراین پیشنهاد می‌گردد تا بهایی برای آن در نظر گرفته شود. باشد که این‌گونه به مطالعه خود اهمیت بیشتری بدهیم. الان داشتم فکر می‌کردم که اگر بهترین و خواندنی‌ترین مجله یا کتاب رایگان به دستمان برسد چه برخوردی با آن خواهیم داشت؟!

برگردان از اسپرانتو: ا. فکری
amir_fekri@yahoo.com

در حضور ویلیام جیمز

تئودور فلاورنوی

وقتی در ژنو دوره دبیرستان را می‌گذراندم به آثار ویلیام جیمز[۱] فیلسوف آمریکای شمالی علاقه‌مند شدم. پس از کنگره ژنو در آن شهر دوره‌های متعدد آموزش زبان اسپرانتو گذاشتم که در یکی از آنها روان‌شناس معروف پروفسور تئودور فلاورنوی- که دوست صمیمی ویلیام جیمز بود و بعدها در مورد او کتابی به رشته تحریر درآورد- نیز شرکت می‌کرد.

از ویلیام جیمز به‌خاطر فلسفه تساهل و عملگرایش[۲] خوشم می‌آمد. او دوست داشت نسبت به فلسفه‌ها و حتی اعتقادات مذهبی بر اساس برآیند آنها در زندگی عملی بشر قضاوت کند. به عقیده او، حقیقت برای بشر یک امر نسبی است و طرفدار نسبیت انیشتین بر پایه مشاهدات علمی بود.

آیا به لحاظ معنوی اعتقاداتان شما را اقناع می‌کند؟ آیا به شما رضایت و شادی درونی می‌بخشد؟ آیا از شما فردی نیکوکار و خدمت‌رسان به جامعه می‌سازد؟ اگر پاسخ به این سوالات مثبت است، پس آن حقیقت شماست، لیکن ممکن است براساس شاخص‌های مذکور، حقیقت برای فردی دیگر چیزی جز این باشد. آنگاه باید تسامح به خرج داد، زیرا ذهن بشر قادر به درک و شناخت حقیقت مطلق نیست.

۱. ویلیام جیمز (۱۹۱۰–۱۸۴۲) فیلسوف آمریکایی و بنیانگذار مکتب پراگماتیسم بود. وی در زمینه روان‌شناسی و فلسفه مطالعات عمیقی داشت و به عنوان پزشک نیز به فعالیت مشغول بوده است.

۲. فلسفه پراگماتیسم وی را «عملگرایی» یا «اصالت دادن به عمل» در زبان فارسی ترجمه کرده‌اند؛ ولی در یک نگاه اجمالی ویلیام جیمز منشأ حقیقت را در «سودمند بودن» یک امر یا قضیه می‌دانست. حقیقت به چیزی اطلاق می‌شود که «سودمند» یا «عملی» باشد. چیزی که «سودمند» نیست نمی‌تواند «حقیقت» باشد. به همین منظور طرفداران این مسلک را امروزه «عملگرا»ها می‌نامند.

در یک سخنرانی عمومی پروفسور فلواورنوی فلسفه جیمز را با کنگره اسپرانتوی ژنو مقایسه کرد. به این ترتیب که در گردهمایی‌های تخصصی مختلف در یک اتاق کاتولیک‌ها هستند، در یک اتاق دیگر سویالیست‌ها و در اتاقی دیگر اهل طریقت را و ... لیکن در راهروها همه بر اساس بنیانی بی‌طرف گرد هم می‌آیند و به یک زبان مشترک سخن می‌گویند.

امروز من فلسفه جونز را به فلسفه نسبی‌گرایی[۳] ترجیح می‌دهم، علاوه بر این، مدیون آموزه بزرگ او در مورد تسامح هستم و در حال حاضر در نیویورک می‌خواهم در کمبریج آمریکا، نزدیک بوستون ملاقاتی با ایشان داشته باشم. درواقع چنین ملاقاتی یکی از اهداف نوجوانانه من از سفر به آمریکاست.

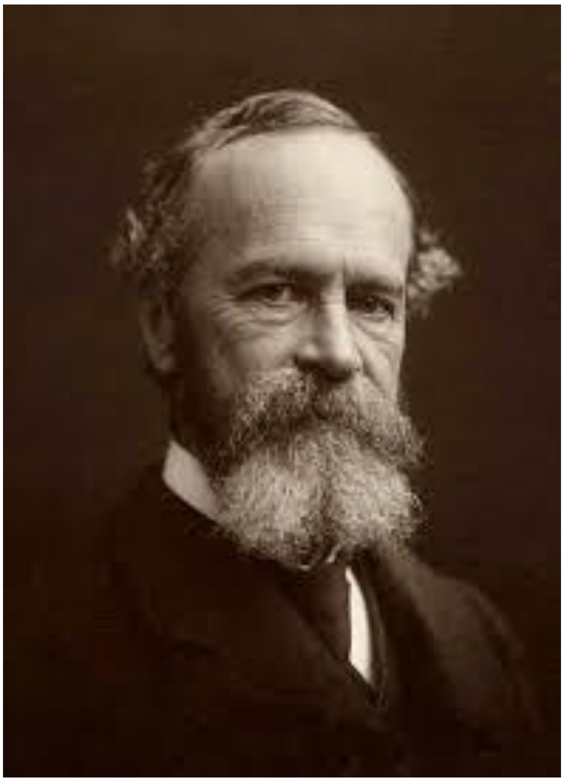
الان به‌موقع اولین پرداخت ناشر بابت کتابم هم به دستم رسید.

فیلسوف پیر با ریش خاکستری و چشمانی پرجذبه، صمیمانه مرا پذیرفت و بی‌درنگ خواست برای دانشجویانش از زبانمان صحبت کنم. هنوز مقدمه او را به خاطر دارم: «فکر کنید به‌جای یک نت موسیقی واحد، هر ملتی نت موسیقی خود را می‌داشت... حالا در دیالوگ میان انسان‌ها و درک آنها از هم، ما در هرج‌ومرج و بی‌نظمی زبانی زندگی می‌کنیم. دکتر زامنهوف کلیدی برای حل مشکل «نت‌های موسیقی مختلف» ارائه می‌دهد؛ وسیله‌ای برای درک هماهنگ. به دوست سوئیسی‌تان گوش بسپارید تا برایتان از زبان جهانی بگوید».

هیچ‌گاه آن روز را در حضور ویلیام جیمز در دانشگاه هاروارد فراموش نمی‌کنم.

---

۳. نسبی‌گرایان اخلاقی معتقدند که هیچ حکم اخلاقی ثابت و تغییرناپذیری وجود ندارد و از این جهت وابسته به میل و سلیقه افراد یا قراردادهای خود آنهاست. یکی از ادله نسبی‌گرایان اخلاقی تمسک به اختلاف ارزش‌های اخلاقی افراد و جوامع مختلف است؛ مثلاً در جوامعی اجساد مردگان را می‌سوزانند و آن را کار خوبی می‌دانند ولی برخی جوامع این نوع رفتار با اجساد مردگان را بسیار بد و نادرست می‌دانند. نسبی‌گرایان این تنوع موجود در ارزش‌های خوب و بد جوامع را دلیل بر نسبی بودن احکام اخلاقی می‌دانند و معتقدند که خوبی و بدی و درستی و نادرستی و بایدها و نبایدهای اخلاقی تماما به سلیقه‌های فردی و گروهی وابسته است و هیچ بنیان واقعی و ثابتی ندارد.

فرازهایی از ویلیام جیمز

☆هر کس باید برای تمرین، هر روز دست‌کم دو کار را که از آن نفرت دارد انجام دهد.

☆ژرف‌ترین اصل طبیعت انسان، اشتیاق و میل شدید او به قدردانی شدن است.

☆زمانی که انتظار بهترین پیشامد را دارید، نیرویی مغناطیسی از مغزتان خارج می‌شود که بهترین‌ها را جذب می‌کند. اگر انتظار بدترین‌ها را داشته باشید از مغز قدرت دافعه‌ای رها می‌کنید که سبب می‌شود بهترین‌ها از شما بگریزد؛ حیرت‌انگیز است.

☆امواج خروشان سطح اقیانوس هرگز سکون و آرامش اعماق آن را برهم نمی‌زند.

☆شاد و بانشاط باشید، بگویید و بشنوید و به غم و غصه مجالی برای خودنمایی ندهید.

☆عاقل کسی است که می‌داند چه کارهایی را باید کنار بگذارد.

☆بزرگ‌ترین کشف عصر ما این است که انسان‌ها می‌توانند با اصلاح نگرش‌های ذهنی خود زندگانی خویش را اصلاح کنند.

☆اگر برای رسیدن به یک نتیجه به اندازه کافی مداومت کنید، قطعا به آن دست پیدا خواهید کرد.

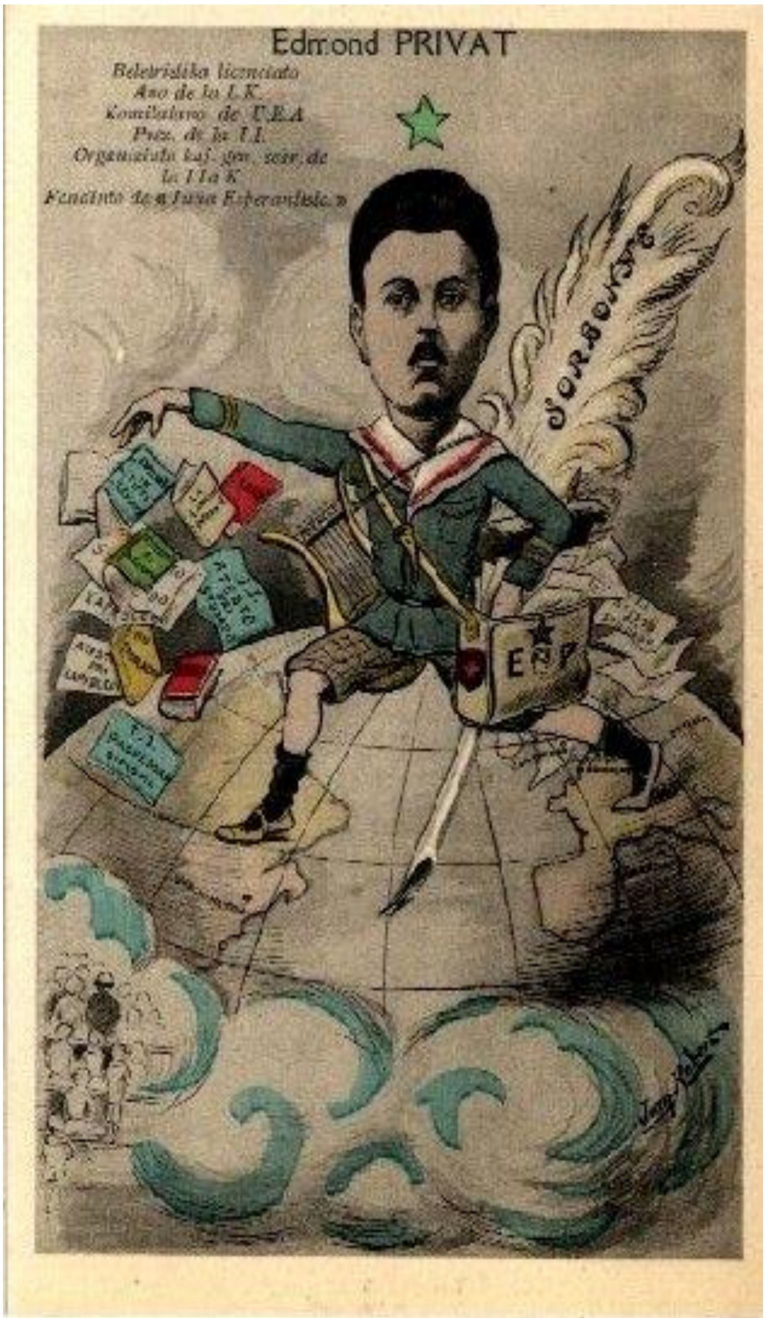
رئیس‌جمهور روزولت

در فیلادلفیا دوره‌های آموزشی و سخنرانی‌های متعددی درباره جنبش‌مان ترتیب دادم و کم‌کم عادت کردم راحت و روان به زبان انگلیسی – که چندی بعد ادبیات و تاریخ آن را در دانشگاه خواندم- صحبت کنم. به هیات اعزامی سوئیس در واشنگتن نامه‌ای نوشتم و در آن تقاضای خودم را مبنی بر ملاقات با رئیس‌جمهور ایالات متحده پرزیدنت روزولت که سال آخر دوره زمامداری‌اش را می‌گذراند، مطرح کردم.

آیا چنین فرد پرمشغله برای به حضور پذیرفتن یک جوان ۱۸ ساله در کاخ سفید وقت خواهد داشت؛ حتی تحت عنوان یک حرکت انسانی؟ سوال این بود و سفیر سوئیس هم در این خصوص تردید داشت. با این حال پاسخ او ناامیدکننده نبود: رئیس‌جمهور به جوانان بلندهمت علاقه‌مند است. درواقع پاسخ آقای روزولت مثبت بود و خوشبختانه تاریخی برای این ملاقات تعیین کرد. برای چنین ملاقات مهمی یک کت فراک خریدم و با دعوت‌نامه‌ام راه واشنگتن را در پیش گرفتم.

در مقابل من کاخ سفید با ستون‌ها و باغی زیبا قرار داشت. در پذیرش، منشی با روی خوش به من خوشامد گفت و بی‌درنگ مرا به اتاق کار رئیس دولت راهنمایی کرد. بی‌تردید او ظاهر یک مرد هلندی را داشت، به لحاظ نام خانوادگی، شانه‌های قوی و پرعضله، موهای فرق باز، عینک پنسی با زنجیر و دهانی گشاد با دندان‌های زیبا، طلایی و سفید و اغلب متبسم. او مردی باانرژی، قاطع و اهل عمل به نظر می‌آمد. رئیس‌جمهور درباره جنبش زیاد سوال کرد و از دفترچه شخصی خود در مورد مشکلات زبانی موقع صحبت با خارجی‌ها شاهد مثالی آورد.

او گفت: «معاون ما نسبت به این ملاقات علاقه‌مند شده و امروز شما را برای صرف ناهار با چند نفر از سناتورها دعوت می‌کند». از این رو از کاخ سفید به ساختمان کنگره رفتم و سپس افتخار صرف ناهار با معاون فایربنکس را پیدا کردم. اما بلافاصله روی پله‌های کاخ سفید گروه زیادی از روزنامه‌نگاران قلم و کاغذ به دست دوره‌ام کردند. آنها می‌خواستند درباره زبانمان اطلاعاتی کسب کنند، نیز درباره آنچه که پرزیدنت در طول این دیدار گفت. یکی از روزنامه‌نگاران پرسید: «آیا او درباره ثروت‌اندوزان پلید حرفی نزد؟» ابتدا منظورش را از این پرسش نفهمیدم، لیکن می‌گفتند رئیس‌جمهور به‌تازگی نطق تندی علیه سرمایه‌داران تراست – اتحادیه شرکت‌ها- داشت و گفت دولتمردان موضع‌گیری آن «ثروت‌اندوزان پلید»

را برنخواهند تافت. درواقع روز بعد یک کارتونیست در یکی از روزنامه‌های مهم مرا به عنوان نماینده اسپرانتودانان مقابل پرزیدنت تصویر کرد و از قول ایشان نوشت: «malefactors of great wealt به اسپرانتو چه می‌شود؟» خوشبختانه مطالب مفیدتری هم منتشر شد و در همه جراید خبرهایی مبنی بر به حضور پذیرفته شدن مبلغ جوان زبان جهانی از سوی آقای روزولت به چاپ رسید و این‌که او تا حدودی با اندیشه زامنهوف و جنبش اسپرانتو آشنایی یافت. پس از آن ملاقات، در شهرهای آمریکا سخنرانی درباره جنبش خیلی راحت‌تر بود و مردم همگی برای شنیدن حرف‌های «جوانی که درباره زبان جهانی با رئیس‌جمهور ملاقات داشت» می‌آمدند. طی زمستان آن سال فرانکلین روزولت، پسرعموی پرزیدنت در نیویورک وکیل دعاوی شد و دو سال پیش از این موضوع هم با دخترعموی خود، اله آنور روزولت ازدواج کرد. این زوج خیلی مفتخر بودند که پسرعمو روزولت در جشن ازدواج‌شان شرکت کرد.

خانواده روزولت که هلندی‌تبار بودند تا زمان میلتون در نیویورک- که سابق بر این به دلیل محل تجمع مهاجران هلندی آن نیوآمستردام خوانده می‌شد- نقش مهمی بازی می‌کرد. دو سال بعد، موقعی که دیگر تئودور رئیس‌جمهور نبود، او پس از برگشتن از شکارهای خود در آفریقا برای صحبت نزد ما دانشجویان دانشگاه پاریس آمد.

AVENTUROJ DE PIONIRO

Ĉe W. JAMES

Dum MIAJ STUDOJ en la ĝeneva gimnazio mi entuziasmiĝis por la verkoj de la nordamerika filozofo William James. Post la Ĝeneva Kongreso mi faris en la urbo plurajn kursojn pri nia lingvo kaj en unu el ili partoprenis konata psikologo profesoro Théodore Flournoy, kiu estis intima amiko de William James kaj poste skribis libron pri li.

Plaĉis al mi William James pro lia tolerema filozofio pragmatista. Li emis juĝi filozofiojn kaj eĉ religiajn kredojn laŭ ilia rezultato en la praktika vivo de la homoj. Laŭ li la homa vero estas relativa kaj li estus satinta la relativismon de Einstein, bazitan sur scienca observado.

Ĉu via kredo kontentigas vin intelekte? Ĉu ĝi donas al vi feliĉon internan? Ĉu ĝi igas vin bona kaj helpema homo en la socio? Se jes, tiam ĝi estas por vi la vero, sed povas esti ke, laŭ la sama kriterio, alia kredo estas la interna vero por alia homo. Tiam ni estu toleremaj, ĉar absolutan veron la homa menso ne povas plene koni kaj kompreni.

En publika prelego profesoro Flournoy komparis la filozofion de James kun la ĝeneva esperanto-kongreso. En diversaj fakaj kunvenoj oni trovas en unu ĉambro katolikojn, en alia socialistojn, en alia teozofojn ktp, sed en la koridoroj ĉiuj renkontiĝas sur neŭtrala fundamento kaj parolas unu saman komunan lingvon.

Hodiaŭ mi preferas malpli relativan filozofion ol tiun de James, sed mi ŝuldas al li grandan instruon pri toleremo kaj, estante en Nov-Jorko, mi nepre volis lin viziti en la usona Cambridge apud Bostono. Tiu vizito estis ja unu el la ĉefaj celoj de mia knaba vojaĝo al Ameriko.

Nun ĝuste alvenis la unua monpago de la eldonisto por mia libro.

La maljuna filozofo kun griza barbo kaj bonkoraj, brile spritaj okuloj min akceptis tre amike kaj tuj proponis, ke mi paroladu al liaj studentoj pri nia lingvo. Ankoraŭ nun mi memoras lian enkondukon: «Imagu al vi», li diris, «se ni havus diversajn muzikskribojn por ĉiu nacio, anstataŭ unu komunan... Nu en homa parolo kaj interhoma kompreno ni vivas en tiu malordo kaj anarkio. D-ro Zamenhof donas al vi ŝlosilon por la muzika solvo, la ilon de harmonia kompreno. Aŭskultu vian svisan kamaradon klarigi al vi pri la mondlingvo».

Neniam mi forgesos tiun belan tagon ĉe W. James en Harvard Universitato.

PREZIDANTO ROOSEVELT

EN Filadelfio mi faris plurajn kursojn kaj prelegojn pri nia afero kaj iom post iom kutimiĝis flue paroli la anglan lingvon, kies literaturo kaj historio fariĝis poste mia fako universitata. Al la Svisa Legacio en Washington mi skribis por esprimi mian deziron viziti la prezidanton de Usono, kiu estis tiam Teodoro Roosevelt en la lasta jaro de sia regado.

Ĉu tiel okupata viro havos tempon akcepti dekokjaran knabon en la Blanka Domo, eĉ en la nomo de granda homara klopodo? Tio estis demando kaj la svisa ministro havis siajn dubojn. Li tamen ne skribis malkuraĝige: La prezidanto ŝatas entreprenemajn junulojn. Efektive. S-ro Roosevelt respondis jese kaj fiksis tagon. Mi tiam aĉetis nigran redingoton kaj veturis al Washington kun mia invitletero.

Tie staris la Blanka Domo kun la kolonoj kaj la bela ĝardeno. En la akcepta oficejo la sekretario afable min bonvenigis kaj tuj enkondukis min en la laborĉambron de la ŝtatestro. Li certe havis nederlandanan aspekton laŭ la nomo de la familio, fortajn ŝultrojn, blondajn harojn bone kombitajn kun mezlinio, pinĉokulvitrojn kun ĉeno kaj larĝan buŝon kun belaj dentoj, oraj kaj blankaj ofte ridetantaj. Li ŝajnis energia, decidema viro kun emo praktika. multajn demandojn pri la movado kaj rakontis ekzemplojn de lingva malfacilaĵo en sia propra kariero, kiam li rilatis kun fremduloj.

«Nia vicprezidanto», li diris, «interesiĝis pri vl kaj invitos vin por tagmanĝo hodiaŭ kun kelkaj senatanoj». De la Blanka Domo mi do iris al kapitolo kaj poste tagmanĝis kun vicprezidanto Fairbanks, sed sur la ŝtuparo de Bianka Domo tuj ĉirkaŭis min amaso da ĵurnalistoj kun la paŝlibereto en la mano.

Ili volis ekscii pri nia lingvo, sed ankaŭ pri tio, kion diris la prezidanto: «Ĉu li parolis al vi pri la riĉegaj malbonfarantoj?», unu demandis. Tion mi tute ne komprenis, sed oni klarigis al mi, ke S-ro Roosevelt ĵus faris politikan paroladon kontraŭ la grandaj financistoj de trusts, kompaniaj unuiĝoj, kaj diris ke la registaro ne toleros la manovrojn de tiuj *malefactors of great wealth*, “malbonfarantoj kun egaj posedaĵoj”. Efektive en granda ĉiutaga ĵurnalo la postan tagon karikaturisto reprezentis min ĉe la prezidanto kaj el lia buŝo elvenis la vortoj: «Kiel vi diras en esperanto *malefactors of great wealth*?»

Feliĉe aperis multaj pli utilaj artikoloj kaj en la tuta gazetaro presiĝis la novaĵo ke S-ro Roosevelt akceptis junan propagandiston de la mondlingvo. Sekvis kelkaj vortoj pri Zamenhof kaj nia movado. Post tiu vizito estis tre facile aranĝi prelegojn en usonaj urboj kaj la publiko multnombre venis por aŭskulti «tiun junulon, kiu vizitis nian prezidanton pri la mondlingvo».

Ĝuste dum tiu vintro lia kuzo Franklin Roosevelt fariĝis advokato en Nov-Jorko kaj du jarojn antaŭe edziĝis al al ilia komuna kuzino Eleanor Roosevelt. La juna paro estis tre honorata, ĉar la kuzo-prezidanto ĉeestis la edziĝofeston. En tiu Nov-Jorko, antaŭe New Amsterdam, nederlanda kolonio ĝis la tempo de Milton, la familio Roosevelt, el nederlanda deveno, ludis ĉiam gravan rolon. Du jarojn poste, kiam Teodoro ne estis plu prezidanto, li venis paroli al ni, studentoj, en la Universitato de Parizo, revenante el siaj ĉasoj en Afriko.

DIVERSAĴOJ

Preparo kaj Traduko: A. FEKRI

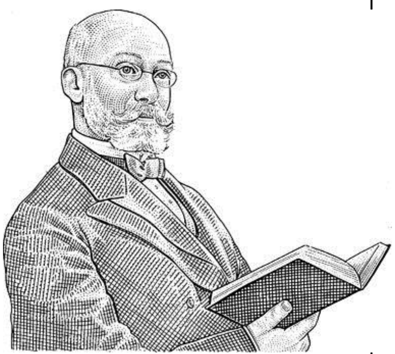
- Kelnero, ĉu mi lasis nenion sur la tablo?

- Ne sinjoro, eĉ nenian trinkmonon.

-Paĉjo, ĉu vintre kreskas pomoj?

-Pomoj ne, sed ilia prezo jes.

La aŭtoro de Esperanto **Ludoviko Zamenhofo** diris: "Se vi lernas fremdan lingvon, vi malfermas fenestron al kulturo de la popolo, kiu parolas tiun lingvon.

Se vi lernas Esperanton, vi malfermas fenestron al ĉiuj popoloj kaj ĉiuj landoj".

Pensi estas tre malfacila laboro, jen kialo, pro kiu malmultaj homoj okupiĝas pri tio.

Henri Ford

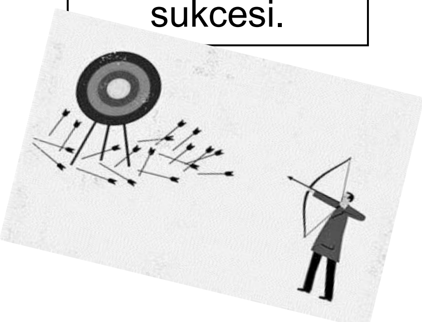

La elstara filmaktoro **Marcello Mastroianni**. Demandita de trudiĝemaj raportistoj pri recepto de feliĉa geedza vivo, respondis mallonge:

- Kiam vi eraras – diru, ke pravas la edzino, kiam vi pravas- silentu kiel fiŝo.

Senĉese provadante, oni fine sukcesas. Do: Ju pli oni fiaskas, des pli oni havas ŝancon por sukcesi.

Franca ĵurnalisto demandis filmaktoron **Michel Simon**, kial li ne edziĝis. Li respondis tiam:

- En la junaĝo mi decidis resti fraŭlo ĝis la momento, kiam mi renkontos idealan virinon. Kiam post kelkaj jaroj mi trovis tian, montriĝis, ke ŝi serĉas idealan viron.

En iu societo dum la babilado oni starigis la demandon:

- Kiun libron vi volus kunhavi, se trovoĝus sur senhoma insulo?

Iu diris: Biblion, iu alia: verkojn de Dumas, ankoraŭ iu alia: la verkon “Dia Komedio” de Dante. Kiam venis la vico por **Chesterton**, ĉi tiu diris:

- Mi volus kunhavi iun popularan lernolibron de konstruado de boatoj aŭ kajakoj…

En festeno tre dika viro venis ĉe **Bernardo Ŝavo**, kiu estis tre maldika kaj diris: S-ro Ŝavo, kiam ajn mi vidas vin, mi pensas, ke malsatego trafis eŭropon.

Ŝavo tuj sprite respondis: Jes! Mi ankaŭ kiam ajn vidas vin, mi pensas, ke vi estas faktoro de la malsatego.

- Kiel vi mortigis vian edzon?

- Mi mortigis lin per veneno.

- Sed li forte estis batita kaj vundita!

- Vi pravas. Ĉar li ne volis preni ĝin.

Iu virino demandis meteologon:

- Ĉu la prognozoj de la vetero ĉiam realiĝas?

- Ĉiam, sinjorino- senhezite respondis la meteologo- Nur la dato ne ĉiam estas ĝusta.

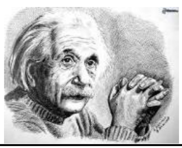
Juĝisto, (al malliberulo): Ĉu vi estis kondamnita antaŭe?

Malliberulo: Ne sinjoro, ĉiam poste.

Por sperto kaj lerno ne sufiĉas eterno.

Zamenhof

Alberto EJNŜTEJNO neniam portis ŝtrumpetojn!

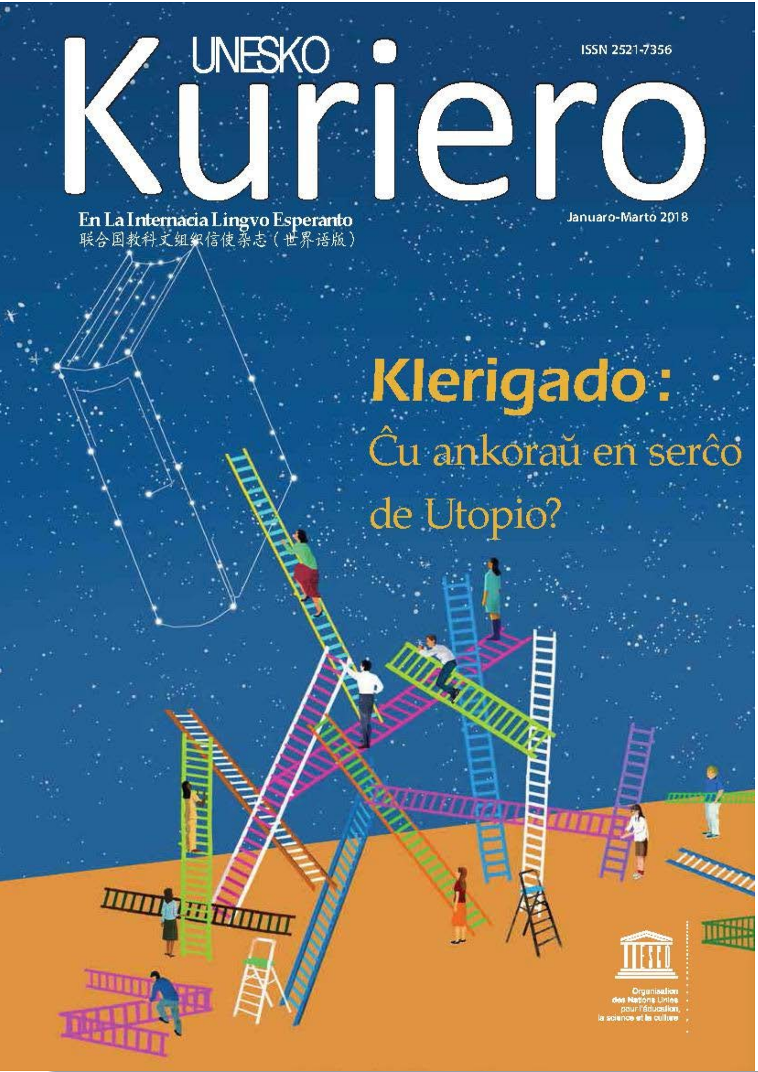

- Donu al mi 10 frankojn por enterigo de kritikisto, kiu hieraŭ mortis sen monero en sia poŝo – petis amiko la **“patron” Dumas**.

-Volonte. Jen 100 frankoj, enterigu 10 kritikistojn- respondis la franca romanisto.

Edison la morsan kodon, kiu estis uzata je la telegrafo, instruis al sia estonta edzino. Li per la mors- frapetoj sur ŝian manplaton svatis la amatinon. Edison reciproke ricevis jesan respondon tiele.

تصویر روی جلد آخرین شماره چند نشریه معتبر اسپرانتو

